

AN ANALYSIS OF THE TYPE AND FUNCTION OF THE AMHARIC DIRECTIVE SPEECH ACT (DSA) IN CONVERSATION

Andualam Kebede (with Getachew Endalamaw)

Abstract

This study aims to investigate the type and function of the Amharic directive speech act in conversation. It employed the descriptive method of qualitative research, using data from classroom lectures that were videotaped and converted to written or recorded data for a third-degree supplementary study of teaching Amharic. The study analyzed directive speech act utterances found in the documented data using the conversation analysis method. According to the research data, a total of 402 speech turns were taken by the interlocutors in the conversation. In these turns, 890 utterances were spoken, of which 348 (39.10%) were found to be the directive speech act. Six types of directive speech acts were found in the conversation: question, permission, command, invitation, suggestion, and warning. The functions of these directive speech acts are as follows: the question type (providing ideas, verifying, checking, remembering, predicting, and asking permitting); the permission type (allowing, giving opportunity, and continuing); the command type (commanding, continuing, forcing, terminating, and denying); the invitation type (inviting, pulling, and pushing); the suggestion type (alternatively recommending and pointing); and the warning type (warning, admonishing, and reprimanding).

Keywords: Conversation, Directive Speech Act, Speech Act Theory, Speech Act, Utterance

በተራክቦ ውስጥ የአማርኛ ድርጊት ማስፈጸሚያ ግብረንግግር (ድማግ) ዓይነት እና ተግባር ትንተና

አንዱ ዓለም ከበደ (ከጌታቸው እንዳላማው ጋር)

አጠቃሎ

ይህ ጥናት በተራክቦ ውስጥ የአማርኛ ድማግ¹ ዓይነትና ተግባርን ለመመርመር ያለመ ነው። ጥናቱ የተከተለው በዓይነታዊ ጥናት ዘዴ ገላጭ ስልትን ሲሆን፣ የጥናቱ መረጃ ለአንድ የአማርኛ ማስተማር የሦስተኛ ዲግሪ ማሟያ ጥናት በምስል ወደምጽ ከተቀረጸና ወደጽሑፍ ወይም ምዝግብ መረጃ ከተቀየረ የክፍል ውስጥ ተራክቦ መረጃ የተወሰደ ነው። ለትንተና በጥቅም ላይ የዋሉትም በምዝግብ መረጃው ውስጥ የተገኙት የድማግ ዓረፍተንግግሮች ናቸው። መረጃው በተራክቦዎች የትንተና ዘዴ ተተንትኗል። በጥናቱ መረጃ መሠረት በተራክቦው በአጠቃላይ 402 የንግግር ተራዎች² ተወስደዋል። በእነዚህ ተራዎች 890 ዓረፍተንግግሮች የተነገሩ ሲሆን፣ ከእነዚህም ውስጥ የተተካሪው የድማግ ዓረፍተንግግሮች 348 (39.10%) ቁጥርን ሸፍነው ተገኝተዋል። በአጠቃላይ፣ በተራክቦው ውስጥ የተገኙ የድማግ ዓይነቶች ስድስት (ጥያቄ፣ ፈቃድ፣ ትዕዛዝ፣ ግብዣ፣ አስተያየት እና ማስጠንቀቂያ) ናቸው። በተራክቦው ያላቸው ተግባራትም የጥያቄ ድማግ፣ (ሐሳብ ማስገኘት፣ ማረጋገጥ፣ ማጣራት፣ ማስታወስ፣ ማስተንበይ እና ማስፈቀድ)፣ የፍቃድ ድማግ፣ (መፍቀድ፣ ዕድል መስጠት እና ማስቀጠል)፣ የትዕዛዝ ድማግ፣ (ማዘዝ፣ ማስቀጠል፣ ማስገደድ፣ ማቋረጥ እና መከልከል)፣ የግብዣ ድማግ፣ (መጋበዝ፣ መጎትጎት እና መገፋፋት)፣ የአስተያየት ድማግ፣ (አማራጭ ምክረ ሐሳብ ማቅረብ እና መጠቆም) እና የማስጠንቀቂያ ድማግ፣ (ማስጠንቀቅ፣ ማሳሰብ እና መገሰጸ) ሆነው ተገኝተዋል።

ቅልፍ ቃላትና ሐረጎች: ተራክቦ፣ የግብረንግግር ንድፈሐሳብ፣ ድርጊት ማስፈጸሚያ ግብረንግግር፣ ግብረንግግር፣ ዓረፍተንግግር

1 Directive speech act = ድማግ፣ ድርጊት ማስፈጸሚያ ግብረንግግር የሚለውን ሐረግ በዚህ ጥናት ውስጥ በአጭሩ ለመግለጽ ጥቅም ላይ ውሏል። ድማግ በብዙ ቁጥር ድማጎች ተብሎ አገልግሎት ላይ ውሏል። ግብረንግግር፣ በአማርኛ በዓረፍተንግግር የሚፈጸም ድርጊትን ለመጥራት ወይም ለመግለጽ “Speech act” ከሚለው የእንግሊዝኛ ቃል ጋር አቻ ሆኖ በዚህ ጥናት ውስጥ በጥቅም ላይ ውሏል። ግብረንግግር በብዙ ቁጥር ግብራተንግግር (Speech acts) ተብሎ አገልግሎት ላይ ውሏል።
2 Speech turns

1. መግቢያ

1.1. የጥናቱ ዳራ

በቋንቋ የመግባባት ተግባር በብዙ ሁኔታዎች ላይ የተመሠረተ ሲሆን፣ ከነዚህም አንዱ በተራክቦ³ ውስጥ የሚከሰት የተራካቢዎች⁴ (እርስበርስ የንግግር ልውውጥ ወይም ተራክቦ የሚያደርጉ አካላት) የቋንቋ አጠቃቀም ነው። ይህ የቋንቋ አጠቃቀም፣ ተራካቢዎች የተለያዩ ዓረፍተንግግር⁵ የሚለዋወጡበትን ሂደት ያካተተ ነው። እነዚህ በተራክቦ ውስጥ ተራካቢዎችን ሐሳብ ለመለዋወጥ የሚያስችሉ የተለያዩ ተግባራት (የመጠየቅ፣ የመግለጽ፣ የማቀድ፣ የመወሰን፣ ስሜትን የመጋራት ወዘተ.) የሚፈጽሙ ዓረፍተንግግሮች ግብረንግግር ይባላሉ (ባክ 1994፤ ኩዩን 2008)። በተራክቦ ውስጥ በተግባቦት ተግባር ላይ ተጽዕኖ ከሚያሳድሩና ትኩረት ሊደረግባቸው ከሚገቡ የቋንቋ መስተጋብር ክፍሎች መካከል የመጀመሪያዎቹና ወሳኞቹ እነዚህ ተራካቢዎች ቃላዊ ተግባቦት የሚፈጽሙባቸው ወይም ለተግባቦት ዓላማ የሚተገብሯቸው ግብረተንግግር ናቸው (ሴልስ-መርሲያ 2008፤ ግሪፊስ 2006)።

ከሩዝ (2000:331) እንዳሉት “መግባባት ሐሳብን መግለጽ ብቻ አይደለም። 'ራቁት' ሐሳብ ምንም ነገር ማስተላለፍ አይችልም። ለመግባባት ሐሳቦቻችንን በተለየ ለንግግር የሚገፋፋ አስተሳሰባዊ ኃይል መግለጽ አለብን፤ በዚህም ግብረተንግግር የሚባሉትን እንደመግለጽ፣ ቃል መግባት፣ ማስጠንቀቅ እና የመሳሰሉትን ድርጊቶች እንፈፅማለን?”⁶ በቋንቋ እና ሥነልሳን ፍልስፍና ግብረንግግር በግለሰብ ወይም በጎብረት የሚገለጽ ንግግር ሲሆን፣ መረጃን ከማቅረብ ባለፈ የአንዳች ድርጊት መፈጸምንም የሚያሳይ ነው።

ግብረንግግርን በሚመለከት በርካታ የዘርፉ ተጠቃሽ ምሁራን በየዘመናቸው ብያኔ ለመስጠት ሞክረዋል። በአስቲን (1962) መሠረት ግብረንግግር ተናጋሪው ዓረፍተንግግር ሲያፈልቅ ወይም ሲናገር የሚፈጽመው ድርጊት ሲሆን፣ በሰርል (1979) ሐሳብ ደግሞ ግብረንግግር መሠረታዊ የተግባቦት አሃድ ነው። ባክ እና ሀርኒሽ (1979:116) በበኩላቸው ግብረተንግግርን “አመለካከቶችን የመግለጽ ድርጊቶች”⁷ ይሏቸዋል።

3 Conversation ሁለት ወይም ከዚያ በላይ በሆኑ ሰዎች (ተናጋሪና አድማጭ) መካከል የሚደረግ ትርጉም ያለው የዓረፍተንግግር (ድምጽ፣ ቃላት፣ ሀረጎች ወይም ከዚያ በላይ) ልውውጥ ተግባር ነው (ሳደክ 1974)። በዚህ ጥናትም ይኼው ትርጓሜ አገልግሎት ላይ ውሏል።

4 Interlocutors

5 Utterance = ዓረፍተንግግር፣ ይህን የአማርኛ ቃል በመጀመሪያ የተጠቀሙበት ጌታቸው (1987) ናቸው። ዓረፍተንግግር ከዓረፍተንገር የተለየ ነው። ዓረፍተንገር በተፈጥሮው በቃላት ቅደምተከተል የተገነባ ሰዋሰዋዊ ትርጉም ያለው አሃድ ነው፤ ዓረፍተንግግር ግን ዐውዳዊ ትርጉም ያለው የንግግር ሁነት ወይም ድርጊት ነው።

6 “Communication is not just expressing ideas. A 'naked' idea cannot convey anything. In order to communicate, we need to express our thoughts with an illocutionary force; in this way, we perform what is called speech acts like expressing, promising, warning, and so forth.”

7 “Acts of expressing attitudes”

በተጨማሪም የል (2010:133) ግብረንግግርን “በተናጋሪ ዓረፍተንግግር የሚፈጸም ድርጊት”⁸ በማለት ገልጸውታል። ይሁንና ብዙኃኑ ግብረተንግግር «በዓረፍተንግግሮች የሚከናወኑ ድርጊቶች ናቸው»⁹ በሚለው ሐሳብ ይስማማሉ (ከቲን 2008፤ የል 1996)።

የዘርፉ ምሁራን በግብረንግግር ምንነት ላይ ተመሳሳይ ይዘት ያለው ብያኔ ይስጡ እንጂ፤ በግብረንግግር ትንተና ጥናት፤ የግብረንግግር ዓይነቶች ምደባ ላይ በተመራማሪዎች ዘንድ ስምምነት አይታይባቸውም። ይሁን እንጂ፤ ከሁሉም የግብረንግግር ምድቦች በስተጀርባ ያለው መሠረታዊ ሐሳብ የግብረንግግር ዓላማን በመመርመርና በመለየት ላይ መመስረቱ ከግብረንግግር ንድፈ-ሐሳብ ዓላማ ጋር ተመሳሳይ ነው። ግብረንግግርን ለመተንተን አስቲን (1962:150-151) የቋንቋውን ድርጊታዊ ግጥሞች¹⁰ በዋና መስፈርትነት ተጠቅመዋል። ሰርል (1979:12-17) በበኩላቸው፤ ለንግግር የሚገፋፋ አስተሳሰባዊ ኃይል/ዓረፍተንግግሩ የተነገረበት ነጥብ ወይም ዓላማ¹¹፤ ቃላት ከዓለም ጋር ያላቸውን ዝምድና (ስምሙ አቅጣጫ)¹² እና የተናጋሪን የሥነልቦና ሁኔታ¹³ በመስፈርትነት አገልግሎት ላይ አውለዋል። ባክ እና ሀርኒሽ (1979:39-41) ደግሞ በተናጋሪው በተገለጹ አመለካከቶች¹⁴ ላይ በመመስረት የግብረንግግር ምድቦችን አደራጅተዋል።

ምናልባትም የግብረንግግር ምድቦች መለያየት ዋና መንስዔ ከተመራማሪዎቹ የመመደቢያ መስፈርት ዕይታዎች ባሻገር በባህል፤ በቋንቋዎች ተፈጥሯዊ ባሕርይና ሌሎች ተዛማጅ ጉዳዮች ላይ ሊመሠረት ይችላል። በተጨማሪም በእነዚህ የቋንቋ አሃዶች (ግብረተንግግር) ምድብ ውስጥ ተደጋግመው የሚገኙ ዓረፍተንግግሮች በተለያየ ሁኔታ (እንደተራክቦው ዐውድ፤ የንግግር ሁኔታና የንግግር አጋጣሚዎች ወዘተ.) ውስጥ የሚተረጎሙ በመሆናቸው፤ የትርጉም ወጥነት የማይታይባቸውና የተለያየ ፍቺ ሊያስተላልፉ የሚችሉ መሆናቸው ለምደባዎቹ መለያየት ጉልህ አስተዋጽኦ ያበረክታል።

ይሁንና የዘርፉ ምሁራን የዚህ ጥናት ተተኳሪ በሆነው የድርጊት ማስፈጸሚያ ግብረንግግር¹⁵ ላይ እጅግ ተቀራራቢ እሳቤ ያላቸው ከመሆኑ ባሻገር በግብረንግግር ምድባቸው ውስጥም እንደአንድ የግብረንግግር ዓይነት ተካቶ ይገኛል። ይህ የግብረንግግር ዓይነት የተናጋሪውን አንድ ነገር በአድማጭ የመደረግ ፍላጎት ወክሎ የሚያሳይ የንግግር ኃይል ይዟል። ማለትም፤ ተናጋሪው የሚጠቀመው ዓረፍተንግግር ሌሎች ሰዎች (አድማጮች) በተናጋሪው እንደተነገረው አንድን ነገር እንዲያደርጉ ተጽእኖ ለማድረግ

---

8 “a speaker's act of speech”
9 Actions performed via utterances
10 Performative verbs
11 Illocutionary Point
12 Direction of fit
13 The speaker's psychological state
14 Expressed attitudes by the speaker
15 ለአብነት በሰርል (1979)፤ ባክ እና ሀርኒሽ (1979) እና አስተን (2000) የግብረንግግር ምድብ ዓይነቶች ውስጥ ተካቶ የሚገኝ ሲሆን፤ በተናጋሪ ዓረፍተንግግር አድማጭ አንዳች ድርጊት እንዲፈጸም ወይም እርምጃ እንዲወስድ የሚያስችል ዓላማ ያለው የንግግር ኃይል ነው።

ያለመ ነው (ቤክ 2008)። በሌላ አባባል አድማጮች በተናጋሪዎች በታለመ ሐሳብ መሠረት አንድ ነገር እንዲያደርጉ ለማድረግ ተናጋሪዎች ድማግን ይከውናሉ (ሜይ 2001)። እንደሰርል (1979) አገላለጽ ድማግ፣ በተራክቦ ውስጥ የተለመደ ወይም የሚዘወተር የግብረንግግር ዓይነት ነው። ይህ የሆነውም በተራክቦ ውስጥ ተራካቢዎች ሁልጊዜ አንዳቸው ለሌላቸው አንድ ነገር እንዲያደርጉ ስለሚፈልጉ፣ ስለሚጠይቁ ወይም ትዕዛዝ ስለሚሰጡ ወዘተ. ነው። በአጠቃላይ፣ በተራክቦ ውስጥ ተራካቢዎች ርስበርስ አንዳቸው በሌላቸው እንዲደረግ የሚፈልጉትን ነገር እንዲያደርጉ የተለያዩ ድማግን ይጠቀማሉ።

ተራክቦ ከሚካሄድባቸው በርካታ የንግግር ሁኔታዎች¹⁶ ውስጥ አንዱ ትምህርት ቤት ሲሆን፣ ይኸውም በመማር ማስተማር ጊዜ በክፍል ውስጥ በመምህራንና ተማሪዎች መካከል የሚካሄደው ተራክቦ ነው (ሴልስ-መርሲያ 2008፣ ኮዮን 2008)። ሰርል (1979) እንደገለጹት በመማሪያ ክፍል ውስጥ ተራክቦ ድማግ ከሌሎቹ የግብረንግግር ዓይነቶች ይልቅ በአብዛኛው በተለይ በመምህራን በጥቅም ላይ ይውላል። ይህም የሆነው መምህራን በክፍል ውስጥ ባላቸው የኃይል የበላይነት ትምህርቱን ለማሳለጥና ክፍሉን ለመቆጣጠር ሲሉ፣ ጥያቄና ትዕዛዝን ጨምሮ በርካታ ድርጊት ማስፈጸሚያ ግብራተንግግርን ስለሚጠቀሙ ነው።

የዚህ ጥናት ዋና ጉዳይ የሆነውን ድማግ ዓይነትና ተግባር በሚመለከት የጥናት ዐውዳቸውን በክፍል ውስጥ በተለይ እንግሊዝኛን በውጪና በሁለተኛ ቋንቋ የማስተማሪያ ክፍል ውስጥ ተራክቦ ላይ በማድረግ በርካታ ጥናቶች (ለምሳሌ፣ አንጂዊ እና ዋዚያና 2019፣ ጂዊ እና ሄክማት 2021፣ ፊትሪያኒ 2020፣ ረመዳኒ እና ሌሎች 2019፣ ሱይንዳኒ እና ቡዳሲ 2022) ተደርገዋል። መጠናታቸውም ከፍተኛ ተራክቢዊና ተግባራዊ ጠቀሜታ ስላለው፣ የታላሚውን ቋንቋ የድማግ ዓይነትና ተግባራት ለመረዳት እንዲሁም ታላሚውን ቋንቋ እንደውጪና እንደሁለተኛ ቋንቋ ለማስተማር ያላቸው አስተዋጽኦ ከፍተኛ ነበር።

ይሁን እንጂ፣ በሀገራችን ቋንቋዎች የአማርኛ ድማግን ብቻ ሳይሆን፣ በየትኛውም የተራክቦ ዐውድ ውስጥ የግብረንግግር ትንተና ላይ (ገና በመጠናት ላይ ካለው የዚህ ጥናት ዋና አጥኚ የፒኤች ዲ መመረቂያ ጥናት ውጪ) የተደረጉ ጥናቶችን ማግኘት አልተቻለም። ይሁንና ለዚህ ጥናት በሚመሳሰለው የጥናት ዐውድ በአማርኛ ቋንቋ አጠቃላይ የክፍል ውስጥ ተራክቦ ላይ ከተደረጉ ጥናቶች ውስጥ መኮንን (2004)፣ ብርሃኑ (1987)፣ አንዲዳለም (2007) እና ከበደ (2009) ለአብነት የሚጠቀሱ ሥራዎች ናቸው። ጥናቶቹ ጠቅላላ ተደርገው ሲታዩ፣ በአትኩሮታቸው የክፍል ውስጥ ተራክቦውን ሌሎች ጉዳዮች መፈተሽ ላይ ከመሆኑ ውጪ በተራክቦው ውስጥ ስለአማርኛ ድማግ ዓይነትም ሆነ ተግባር ያነሱት አንዳችም ነገር የለም።

16 Speech situations

በመሆኑም በሀገርኛ ቋንቋዎች ከላይ ከተጠቀሱት ጥናቶች ውጪ፣ በየትኛውም የተራክቦ ዐውድ በተለይ በአማርኛ ድምጽ ወይም ግብረንግግር ላይ የተሠሩ ሥራዎች ዋና አጥኚው ማግኘት አለመቻሉ፣ በዘርፉ የዕውቀት ክፍተት መኖሩን ያሳያል። ያለውን የዕውቀት ክፍተት ለመቅረፍም በተጨማሪም መረጃ ላይ የተመሠረተ ጥናት መደረግ እንዳለበት ይታመናል። ስለዚህ ለአሁኑ ጥናት መካሄድም ዋና መነሻ ምክንያቱ በተራክቦ ውስጥ የአማርኛ ድምጽ ዓይነትና ተግባራት በዝርዝር ያለመጠናታቸው ነው። ይህ ጥናትም በአማርኛ ድምጽ ግንዛቤ ላይ ያለን የዕውቀት ክፍተት ለመሙላት የበኩሉን አስተዋጽኦ ያደርጋል ተብሎ ይታመናል። ሌላው ምክንያት በየትኛውም ጊዜ በተለያዩ የተራክቦ ዐውድ በተወሰነ ታላሚ ቋንቋ ግብረንግግር ላይ የሚደረግ ጥናት ለዘርፉ የተለያዩ ተጨባጭ ማስረጃዎችን እና ግብዓቶችን ያቀርባል። ስለሆነም፣ የዚህ ጥናት መደረግ በመስኩ ላይ ዕውቀትን በመጨመር፣ ለቋንቋ ጥናት ጠቃሚ ግብዓት ያስገኛል። በመጨረሻም ለጥናቱ በመረጃ ምንጭነት በተወሰደው የመምህርና ተማሪዎች ዓረፍተንግግር ውስጥ ይህ የግብረንግግር ዓይነት “ድምጽ” ከሌሎች የግብረንግግር ዓይነቶች በበለጠ በተደጋጋሚ ጥቅም ላይ ውሎ መገኘቱ የግብረንግግርን ዓይነትና ተግባራት የመረዳት ጥያቄ ማጫሩ ነው። በእነዚህና መሰል አነሳሽ ምክንያቶች መነሻነት ይህ ጥናት በክፍል ውስጥ ተራክቦ ዐውድ የአማርኛ ድምጽ ዓይነትና ተግባራትን በመተንተን ላይ አተኩሯል።

1.2. የጥናቱ ዓላማዎች

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ በተራክቦ ውስጥ የአማርኛ ድምጽ ዓይነት እና ተግባራት ምን ምን እንደሆኑ መተንተን ነው። ዝርዝር ዓላማዎቹም በክፍል ውስጥ ተራክቦው፣

- በጥቅም ላይ የዋሉ የአማርኛ ድምጽ ዓይነቶችን መግለጽ እና
- የድምጽ ዓይነቶችን ግብረንግግራዊ ተግባራት መተንተን ናቸው።

2. ክለሳ ድርሳናት

2.1. የግብረንግግር ንድፈሐሳብ

በቋንቋ አጠቃቀምና ተግባር ላይ የሚያተኩረው የግብረንግግር ንድፈሐሳብ¹⁷ በመጀመሪያ የተዋወቀው በአስቲን (1962)¹⁸ ሲሆን፣ ቀጥሎም በሰርል (1969፣ 1979) እና በባክ እና ሀርኒሽ (1979) የበለጠ ዳብሯል። የግብረንግግር ንድፈሐሳብ ቋንቋን በመጠቀም ወይም አገልግሎት ትንተና ላይ ከፍተኛ አስተዋጽኦ ያበረክታል (ዩል 1996)። በመሆኑም የግብረንግግር ንድፈሐሳብ ማህቀፍን በመጠቀም በተራክቦ ውስጥ የተራካቢዎችን

---

17 ቃላትን የምንናገረው መረጃ ለማስተላለፍ ብቻ ሳይሆን ድርጊት ለመፈጸም ጭምር ነው የሚል መሠረታዊ ሐሳብ ያለው የአንድምታ ትርጓሜ (Pragmatics) ንዑስ የጥናት መስክ ንድፈሐሳብ ነው።
 18 ጆን ላንግሻው አስቲን (= John Langshaw Austin 1911–1960) የግብረንግግር ንድፈሐሳብን ለመጀመሪያ ጊዜ በይፋ ያስተዋወቁ ብሪታንያዊ የዕለትተለት መግባቢያ ቋንቋ (ordinary language) ፈላስፋ ሲሆኑ፣ የግብረንግግር ንድፈሐሳብ አባት በመባልም ይታወቃሉ።

ዓረፍተንግግር ይበልጥ መተንተንና መረዳት እንችላለን። በግብረንግግር ንድፈሐሳብ ላይ በመመስረት የግብረንግግር ጥናት ማድረግ ለሰው ልጅ እጅግ አስፈላጊ ጉዳይ ሲሆን፤ የመጠናቱ አንዱ ጠቀሜታም በማንኛውም ተራክቦ ውስጥ የሚገኝ ንግግር ዓይነትና ተግባርን መረዳት እንዲቻል ማድረግ ነው (ዩቨሪያንቶ 2018)። ስለሆነም፤ የግብረንግግር ንድፈሐሳብ የተለያዩ የቋንቋ አጠቃቀሞችንና ተግባራትን በመግለጽ እንዲሁም በመረዳት ረገድ ለግብረንግግር ጥናት ንድፈሐሳባዊ ማህቀፍ ይሰጣል (ስቢዛ 2002)።

በግብረንግግር ንድፈሐሳብ፤ ግብረንግግርን የማጥናት ታሪክ በተወዳዳሪ ምደባዎች (ለምሳሌ፤ አስተን 2000፤ አስቲን 1962፤ ባክ እና ሀርኒሽ 1979፤ ካላክ 1996፤ ሰርል 1979) የተሞላ ነው። በአብዛኛዎቹ ተመራማሪዎች ሥራ በዋና ዋና የግብረንግግር ምደባዎች ውስጥ ተካቶ የሚገኘው ድማግ በሰርል (1979) የግብረንግግር ንድፈሐሳብ ከአምስቱ የግብረንግግር ዓይነቶች አንዱ ነው። የሰርል ግብረንግግር ንድፈሐሳብ መርሐግብር ማዕከላዊ ክፍል “ቋንቋ መናገር ማለት በተወሰኑ ሕጎች ወይም ደንቦች መሠረት ድርጊት መፈጸም ነው”¹⁹ የሚለው ሐሳብ ነው (ሰርል 1969:36-37)።

ሰርል (1979:VII) እንዳሉት፤ “በየትኛውም የቋንቋ ፍልስፍና ውስጥ በጣም በግልጽ ከሚታወቁ ጥያቄዎች አንዱ ምን ያህል የቋንቋ አጠቃቀም መንገዶች አሉ?”²⁰ የሚለው ነው። በዚህ ሐሳብ መነሻነት ግብረንግግርን ለንግግር ከሚገፋፋ አስተሳሰባዊ ኃይል እና የታሰበ ይዘቱ ጋር እንደየትንታኔ አሃድ በመውሰድ ሰርል (1979:12-17) “አረጋጋጮች፤ ድርጊት ማስፈጸሚያዎች፤ እቅድ መግለጫዎች፤ ስሜት መግለጫዎች እና ውሳኔ መስጫዎች”²¹ የተሰኙ አምስት ዋና ዋና የግብረንግግር ምድቦችን አስተዋውቀዋል። እንደ ሰርል (1979:viii) አባባል፤ “በአረጋጋጮች ነገሮች እንዴት እንደሆኑ ለሰዎች እንግግራቸዋለን፤ በድርጊት ማስፈጸሚያዎች ሰዎች ነገሮችን እንዲሰሩ ለማድረግ እንሞክራለን፤ በእቅድ መግለጫዎች እኛ ራሳችን ወደፊት አንዳች ድርጊት ለመስራት የሚያስችል እቅድ እንገልጽበታለን፤ በስሜት መግለጫዎች ስሜታችንን እና አመለካከታችንን እንገልጻለን፤ በውሳኔ መስጫዎች በንግግራችን በዓለም ላይ ለውጦችን እናመጣለን”²²

ምንም እንኳን የሰርል የግብረንግግር ምድቦች²³ ከአስቲን (1962) የግብረንግግር ምደባ ድክመት በመነሳት በሦስት ዋና መስፈርቶች (ግብረንግግር በተነገረበት ዓላማ፤ በዓለምና

19 To speak a language is to act in accordance with certain rules or laws.
20 “One of the most obvious questions in any philosophy of language is: how many ways of using language are there?”
21 Assertives, Directives, Commissives, Expressives and Declarations
22 “We tell people how things are (Assertives), we try to get them to do things (Directives), we commit ourselves to doing things (Commissives), we express our feelings and attitudes (Expressives), and we bring about changes in the world through our utterances (Declarations).”
23 ከቀረቡበት ትችቶች መካከል በምደባው አዲስ ግብረተንግግር እንዴት መመደብ ወይም መስተናገድ እንዳለባቸው ምንም ዓይነት መርሆችን አለማቅረቡና እያንዳንዱ ግብረንግግር በአንድ ምድብ ብቻ

ቃላት መካከል ባለ ስምሙ አቅጣጫ እና በተናጋሪ ሥነልቦናዊ ሁኔታ) ላይ ተመስርተው የተዘጋጁና ከሌሎች ምድቦች²⁴ በተለየ ሁኔታ ተጽዕኖ ፈጣሪ ቢሆኑም ከትችት የጸዱ አይደሉም። ይሁን እንጂ፣ የሰርል (1979) የግብረንግግር ንድፈሐሳብ መሠረታዊ የግብራተንግግር የምደባ መርሐግብር ሁሉንዐቀፍ መርሆች ለማካተት የጣረ፣ በሰፊው ተቀባይነት ያለው፣ በበርካታ የምርምር ሥራዎች ላይ ተግባራዊ የተደረገና በክፍል ውስጥ መስተጋብር ከሌሎች በተሻለ ሁኔታ ግብራተንግግርን ለመተንተን የሚያስችሉ የተደራጁ ምድቦችን የያዘ በመሆኑ፣ በዘርፉ ጥናት በብዙ ተመራማሪዎች የጥናት ዋቢ ወይም ማሕቀፍ በመሆን በግንባር ቀደምትነት ይጠቀሳል (ሁዋን 2006፤ ሜይ 1993፤ ሳንቶሳ እና ከርኒያዲ 2020)። በመሆኑም በዚህ ጥናት የጥናቱ ንድፈሐሳባዊ ማሕቀፍ በመሆን አገልግሎት ላይ እንዲውል ተደርጓል።

2.2. ድርጊት ማስፈጸሚያ ግብረንግግር (ድማግ)

በግብረንግግር ውስጥ ካሉ ሁኔታዎች መካከል አንዱ ድማግ ነው። በሰርል (1969፣ 1979) የግብረንግግር ንድፈሐሳብ መሠረት ድማግ በአድማጮች በተወሰደው እርምጃ ውጤት ለማስገኘት የሚያልም የተናጋሪን የታሰበ ድርጊት የሚገልጽ የግብረንግግር ዓይነት ነው። ይህ የግብረንግግር ዓይነት ተናጋሪው በዓረፍተንግግሩ ሌላ ሰው (አድማጩ) አንድ ነገር እንዲያደርግ ለማድረግ የሚጠቀምበት የግብረንግግር ዓይነት እንደሆነ ዩል (1996) ይገልጻሉ። የድማግ ኃልዮ ነጥብ ወይም የመነገር ዓላማ²⁵ ተናጋሪው በዓረፍተንግግሩ፣ አድማጭ አንድ ነገር እንዲያደርግ ወይም እርምጃ እንዲወስድ ለማድረግ መሞከር ነው። ስለሆነም፣ የተናጋሪው ዓረፍተንግግሮች አድማጭ አንድ ድርጊት እንዲያከናውን ይጋብዛሉ። የድማግ ዓረፍተንግግሮች በሚነገሩበት ዓላማ ውጤት አንድ ተናጋሪ ዓለምን (ነባራዊ ሁኔታ) ከፍላጎቱ ወይም ከምኞቱ (ከዓረፍተንግግሩ) ጋር ለማዛመድ እየሞከረ በመሆኑ፣ ዓለም ከተነገሩ ቃላት ጋር እንደሚስማማ የማድረግ (ዓለም-ወደ-ቃል ስምሙ አቅጣጫ²⁶ ተግባር እንደሆነ ይታሰባል። በዚህም ተናጋሪው ዓለምን ከቃላት ለማጣጣም ወይም ለማስማማት እየሞከረ መሆኑን ያሳያል። ዓለምም/ነባራዊ ሁኔታም በተናጋሪው ቃላት ወይም ዓረፍተንግግር አማካኝነት ወደመቀየር ያመራል። ለምሳሌ፣ ማዘዝ፣ በተናጋሪ ትዕዛዝ ነባራዊው ሁኔታ ወይም ዓለም ላይ የሚቀየር ነገር ይፈጠራል። የተናጋሪው የሥነልቦና ሁኔታ ደግሞ ምኞት ወይም ፍላጎት ላይ የተመሠረተ ነው። በተናጋሪው ትዕዛዝ አንዳች ነገር እንዲፈጸም ይፈለጋል። በተጨማሪም የተናጋሪው የታለመ ሐሳብ ይዘት²⁷ አድማጭ አንድ ድርጊት እንዲፈጸም ወይም እርምጃ እንዲወስድ ምክንያት

ሊካተት የሚችል ነው የሚለው እምነት የቋንቋ አጠቃቀም ሁለንተኛውን ጥያቄ ውስጥ የሚያስገባና አስቸጋሪ ነው የሚሉት በጥናት ይጠቀሳሉ (ለዘርዘሩ ክላክ 1996 እና ስቢዛ 2009ን ይመልከቱ)።

24 የግብረንግግር ምድቦችን ማብራራት የዚህ ጥናት ዓላማ ባለመሆኑ የሌሎች ተመራማሪዎች ሥራ የሆኑት የግብረንግግር ምደባዎች በዚህ ጥናት ውስጥ አልተበራሩም።

25 Illocutionary point

26 World-to-Word direction of fit

27 Propositional content

የሚሆን ወይም የሚያስችል ነው። የድማግ ምድብ ዓይነተኛ ምሳሌዎች፣ ማዘዝ፣ መጠየቅ፣ መጋበዝ፣ መጠቆም፣ መለመን፣ መማጸን፣ መምከር፣ መከልከል ወዘተ. ናቸው (አስተን 2000፣ ሰርል 1979፣ ዩል 1996)።

በድማግ ዓይነቶችና ተግባራት ላይ የመስኩ ምሁራን በጥናት ላይ የተመሠረተ ሐሳብ አንጻባርቀዋል። በባክ እና ሀርኒሽ (1979:41) የግብረንግግ ሞዴል በድማግ (ድርጊት ማስፈጸሚያዎች) ምድብ ሥር ስድስት ድርጊቶች (ጠያቂዎች፣ ጥያቄዎች፣ ተፈላጊዎች፣ ክልከላዎች፣ ፍቃዶች፣ ምክርቻ)።²⁸ ተካተው ይገኛሉ። ዩል (1996) በበኩላቸው ተዋረዳዊ ትዕዛዞች፣ መደበኛ ትዕዛዞች፣ ትሁት ጥያቄዎች እና አስተያየቶች ወይም ጥቆማዎች²⁹ በድማግ ውስጥ የሚካተቱ ድርጊቶች መሆናቸውን ገልጸዋል። በተጨማሪም ዩል (1996:54፣ 2010:134) በእንግሊዝኛ ሦስት የዓረፍተነገር ዓይነቶች ላይ በመመስረት ድማግን የሚገልጹ አጠቃላይ ሦስት መዋቅራዊ ቅርጾችንና ተግባራትን አሳይተዋል። ሦስቱ መዋቅራዊ ቅርጾች ገላጭ ወይም ሀተታዊ፣ ጥያቄያዊ እና ትዕዛዛዊ³⁰ ሲሆኑ፣ ተግባራቸውም እንደቅድሞናቸው ሀተታ፣ ጥያቄና ትዕዛዝን መግለጽ ነው። እነዚህ ተግባራት ተናጋሪው ፍላጎቱን ወይም ምኞቱን እንዲገልጽ፣ ጥያቄ ለማቅረብና ትዕዛዝ ለመስጠት እንዲችል ያደርጋሉ። በክላይድለር (2013) ሐሳብ መሠረት ደግሞ ትዕዛዞች፣ ትሁት ጥያቄዎች እና አስተያየቶች ወይም ጥቆማዎች³¹ ዋና ዋና የድማግ ዓይነቶች ናቸው።

የድማግን ተግባር ከሚጠቀሙ በርካታ የንግግር ቦታዎች ውስጥ አንዱ ትምህርት ቤት ነው። በትምህርት ቤት፣ በተለይ በመማሪያ ክፍል ውስጥ መምህራን የትምህርትን ስኬት በመምራት ረገድ ትልቅ ሚና አላቸው። በተጨማሪም መምህራን ጥሩ የክፍል አስተዳደር ክህሎት እንዲኖራቸው ይጠበቃል። ተማሪዎችም ቢሆኑ የ21ኛውን ክፍለ ዘመን ለመጋፈጥ የሚያስችል የተግባቦት ችሎታ ማዳበር ይጠበቅባቸዋል። በክፍል ውስጥ ተራክቦ የኃይል እና የቁጥጥር ባለቤትነት የመምህር ልዩ ሚና እንደሆነ ስተብስ (1991) ገልጸዋል። ስለሆነም፣ በክፍል ውስጥ ተራክቦ መምህራን ከተማሪዎች ጋር ሲነጻጸሩ ከፍተኛ ኃላፊነት ወይም ቦታ አላቸው። ስለዚህ መምህራን ባላቸው ልዩ ሚና መሠረት ከትምህርት ተግባራት ጋር የተያያዙ ሁሉንም ነገሮች በተወሰነ ገደብ ውስጥ የመቆጣጠር ስልጣን አላቸው። በመሆኑም በክፍል ውስጥ ተራክቦ ወይም ንግግር መምህራን ድማግን የመጠቀም እድላቸው በጣም ሰፊ ነው (ሰርል 1979)። ክላክ (1996:298) እንደሚሉትም “በመማሪያ ክፍል መምህራን በዝግ ሁኔታ ውስጥ ሆነው ለተማሪዎቻቸው ብዙ ነገሮችን የመጠየቅ መብት አላቸው።”³² ክላክ ‘በዝግ ሁኔታ ውስጥ’ ያሉት በመማሪያ ክፍል ውስጥ

28 Requestives, Questions, Requirements, Prohibitives, Permissives, Advisories (እንደቅድምናቸው)
29 Commands, Orders, Requests and Suggestions (እንደቅድምናቸው)
30 Declarative, Interrogative and Imperative (እንደቅድምናቸው)
31 Commands, Requests and Suggestions (እንደቅድምናቸው)
32 “Teachers have the right to ask many things of their students in a closed situation in the classroom.”

ያለውን ወይም በክፍል ውስጥ ብቻ የተገደበውን የመምህርና ተማሪ ተራክቦ የሚገልጽ ነው።

እንግሊዝኛን እንደውጪ እና ሁለተኛ ቋንቋ በማስተማር ክፍል ውስጥ ተራክቦ ላይ የተደረጉ ጥናቶች (ለምሳሌ፡፡ አና እና ሙስሬካ 2012፤ ሙከሮጂ 2020፤ ጂዊ እና ሄክማት 2021፤ ሱይንዳኒ እና ቡዳሲ 2022) እንደሚያሳዩት ድማግ በክፍል ውስጥ ተራክቦ በተደጋጋሚና በስፋት በጥቅም ላይ ከሚውሉ የተለያዩ የግብረንግግር ዓይነቶች አንዱ ነው። በተጨማሪም በጥናቶቹ ውጤት እንደተገለጸው፣ ድማግ በመምህራን በከፍተኛ ድግግሞሽ ጥቅም ላይ በመዋል የበላይነት አለው። በሙከሮጂ (2020) ጥናት ማብራሪያ ላይ እንደቀረበው በክፍል ውስጥ የመምህር ድማግ የበላይነትን ይዞ የመገኘቱ ምክንያት፣ መምህራን የተግባቦት ቋንቋን የማስተማር ጽንሰ-ሐሳብ ስለተቀበሉ፣ በክፍል ውስጥ የድርጊት ማስፈጸሚያ ቋንቋ ተግባራት በዋናነት ይጠቀማሉ የሚል ነው። በጂዊ እና ሄክማት (2021) ጥናት ደግሞ በክፍል ውስጥ ተራክቦ የትዕዛዝ፣ የጥያቄ፣ የአስተያየት ወይም ጥቆማ እና የማስጠንቀቂያ ድማግ ዓይነቶች በመምህራን በብዛት አገልግሎት ላይ ሲውሉ፣ ተግባራቸውም ማዘዝ፣ መጠየቅ፣ መፈለግ፣ መምከር እና መጋበዝ እንደሆኑ ተገልጿል። በሱይንዳኒ እና ቡዳሲ (2022) ጥናት ውጤት ውስጥ እንደተጠቀሰውም፣ ድማግ የክፍል ውስጥ የትምህርት ስርዓቱን በመቆጣጠር ተማሪዎችን አንድ ነገር እንዲያደርጉ ለማዘዝ፣ የተማሪዎቹን አሉታ ባሕርይ ለመገደብ፣ ለተማሪዎች ምክር መመሪያ እና ትምህርት ለመስጠት እንዲሁም ተማሪዎችን በማስተማር እና በመመዘን ረገድ የበኩሉን ሚና ተጫውቷል።

3. የጥናቱ ዘዴ

ይህ ጥናት በእውን ተግባቦት ውስጥ ያለውን ክስተትና የቋንቋ አጠቃቀም ለመመርመር የሚያስችለውን ዓይነታዊ የጥናት ዘዴን የተከተለ ነው። ክረስጭል (2007) እንደገለጹት ዓይነታዊ የጥናት ዘዴ ማዕከላዊ ክስተትን፣ መረጃን፣ ሁኔታን በትክክል እንደተገኘ የሚገልጽና የሚተነትን የምርምር ዓይነት በመሆኑ፣ ከእውነተኛ ተራክቦ በተገኙ መረጃዎች ላይ ለሚደረጉ ጥናቶች አመቺና ተስማሚ ነው። ስለሆነም፣ ይህም ጥናት ትኩረቱን በእውን የክፍል ውስጥ ተራክቦ በተገኘ መረጃ ላይ ትንተና ያደረገ በመሆኑ በዓይነታዊ ዘዴ ገላጭ የጥናት ንድፍን ተጠቅሟል።

3.1. የመረጃ ምንጭ

የዚህ ጥናት መረጃ ምንጭ ለአማርኛ ማስተማር የሦስተኛ ዲግሪ ማሟያ እየተካሄደ ላለ የክፍል ውስጥ ተራክቦ የአማርኛ ግብረንግግር ትንተና ጥናት³³ በ2014 ዓ.ም በምስል ወድምጽ ቀረጻና ምልክታ የተሰበሰበና ሥርዓቱን ጠብቆ ወደጽሑፍ የተቀየረ ወይም የተጠናቀረ የሦስት ክፍለ-ሊዜያት ምዝግብ የመረጃ ስብስብ ነው። የዚህ በመጠናት ላይ ያለ

33 አንዱዓለም ከበደ። 2016። “በመማሪያ የክፍል ውስጥ ተግባቦት የአማርኛ ግብረንግግር ዓይነቶች፣ ቅጣምባር እና ተግባር ትንተና” ለአማርኛ ማስተማር የፒኤች ዲ ዲግሪ ማሟያ በመጠናቀቅ ላይ ያለ ጥናት።

ጥናት ምዝግብ መረጃ ባለቤት የዚህ ጥናት ዋና አጥኝ በመሆኑ በቀጥታ በመረጃ ምንጭነት አገልግሏል።

በመረጃነት በጥቅም ላይ በዋለው ምዝግብ መረጃ ውስጥ በአጠቃላይ 402 የንግግር ተራዎች በተናጋሪዎች (መምህር እና ተማሪዎች) የተወሰዱ ሲሆን፣ በዚህም 890 ዓረፍተንግግሮች በጥቅም ላይ ውለዋል። ከእነዚህ አጠቃላይ ዓረፍተንግግሮች ውስጥ የዚህ ጥናት ተተኳሪ የሆነው ድማግ በ348 ዓረፍተንግግሮች፣ 39.10 በመቶ ሸፍኖ ተገኝቷል። በጥናቱ የእነዚህ የድማግ ዓረፍተንግግሮች በተራክበው በተነገሩበት ዓላማ መሠረት ዓይነትና ተግባራቸው ተለይቶ ተተንትኗል።

3.2. የትንተና ዘዴ

ይህ ጥናት በተራክቦ ውስጥ በተገኙ ዓረፍተንግግሮች ላይ ተመስርቶ የተካሄደ በመሆኑ፣ ተራክቧዊ ትንተናን³⁴ ማህቀፍ በማድረግ የተተኳሪውን ግብረንግግር “ድማግ” ዓይነትና ተግባር ተንትኗል። በተራክቧዊ ትንተናው እንደአንድ አሀድ የተወሰደውና የተተነተነው በምዝግብ መረጃው ውስጥ እያንዳንዱ ተራካቢዎች (በዚህ ጥናት በተራክቦው የተሳተፉ መምህር እና ተማሪዎች) ናቸው። ያፈለቁትና የተናገሩት እያንዳንዱ ድማግ የሆነ ዓረፍተንግግር (ድምፅ፣ ቃላት፣ ሐረጎች ወይም ከዚያ በላይ)³⁵ ነው። ትንተናው አስረጂ የሚሆኑ ቅንጫቤ ማስረጃዎችን በማቅረብ የተብራራ ሲሆን፣ አስፈላጊ በሆነበት ቦታ የመቶኛ አገላለጽ አገልግሎት ላይ ውሏል።

4. የጥናቱ መረጃና ግኝት ትንተና

ሠንጠረዥ 1፤ የጥናቱ መረጃ

ምዝግብ መረጃዎች	የተወሰዱ የንግግር ተራዎች	የተነገሩ ዓረፍተንግግሮች	የድማግ ዓረፍተንግግሮች
ከፍለጊዜ አንድ	144	334	126
ከፍለጊዜ ሁለት	122	276	104
ከፍለጊዜ ሦስት	136	280	118
ድምር	402(100%)	890(100%)	348 (39.10%)

በሠንጠረዥ 1፤ ውስጥ እንደቀረበው፣ በሦስቱም ክፍለጊዜ በአጠቃላይ 402 የንግግር ተራዎች በተራካቢዎች ተወስደዋል። በእነዚህ የንግግር ተራዎች 890 ዓረፍተንግግሮች የተነገሩ ሲሆን፣ ከእነዚህ መካከል 348ቱ (39.10%) ዓረፍተንግግሮች ድማግ ሆነው ተገኝተዋል።

34 Conversational Analysis

35 በቋንቋ ጥናት ዓረፍተንግግር የንግግር ክፍል ወይም አሃድ ሲሆን፣ በተራክቦ ውስጥ ከተራካቢዎች ትንሹ የንግግር መፈጸሚያ ድምጽ ጀምሮ እስከ ሙሉ ዓረፍተንግግር የሚያካልል የንግግር ቋንቋ ነው። አንድ ዓረፍተንግግር ሲነገር በተናጋሪ ትንፋሽ በተግታ ለአፍታ ቆሞ የታሰረ የተፈጥሮ የንግግር ክፍል ነው። እዚህ ላይ በግልጽ መታወቅ ያለበት ነገር ዓረፍተንግግሮች ምንም እንኳን ረዥም ንግግር ሊሆኑ ቢችሉም፣ ከአንድ ሙሉ ዓረፍተንግግር አይበልጡም።

4.1. የድማግ ዓይነቶች

ለጥናቱ በተወሰደው መረጃ መሠረት በክፍል ውስጥ ተራክቦው በተራካቢዎች ጥቅም ላይ ውለው የተገኙ የድማግ ዓይነቶች ጠቅላላ ስድስት (ጥያቄ፣ ፈቃድ፣ ትዕዛዝ፣ ግብዣ፣ አስተያየት እና ማስጠንቀቂያ) ሲሆኑ፣ የድማግሞሻቸው መጠንም በሠንጠረዥ ሁለት ውስጥ ቀርቧል።

የድማግ ዓይነቶችና የድግግሞሽ መጠናቸው						
ጥያቄ	ፈቃድ	ትዕዛዝ	ግብዣ	አስተያየት	ማስጠንቀቂያ	ድምር
104	92	72	38	28	14	348
29.90%	26.43%	20.70%	10.91%	8.04%	4.02%	100%

ሠንጠረዥ 2፣ በተራካቢዎች በጥቅም ላይ ውለው የተገኙ የድማግ ዓይነቶችና የድግግሞሽ መጠናቸው

በሠንጠረዥ 2፣ እንደሚታየው፣ እነዚህ የድማግ ዓይነቶች በአጠቃላይ 348 ጊዜ ተደጋግመው በተራክቦው ውስጥ በተራካቢዎች በጥቅም ላይ ውለው ተገኝተዋል። የእያንዳንዳቸውንም የድግግሞሽ መጠን ከቀረበው ሠንጠረዥ 2፣ መረዳት ይቻላል። በዚህ ውጤት መሠረትም በተራካቢዎች በጥቅም ላይ ውለው ከተገኙ የድማግ ዓይነቶች መካከል ጥያቄ በ104 ዓረፍተንግግሮች፣ ወይም 29.90 በመቶ በመሸፈን ከሌሎቹ የበለጠ የድግግሞሽ መጠን እንዳለው ተመልክቷል። ቀሪዎቹ የድማግ ዓይነቶች ፈቃድ በ92 ዓረፍተንግግሮች፣ 26.34 በመቶ፣ ትዕዛዝ በ72 ዓረፍተንግግሮች፣ 20.70 በመቶ፣ ግብዣ በ38 ዓረፍተንግግሮች፣ 10.91 በመቶ፣ አስተያየት በ28 ዓረፍተንግግሮች፣ 8.04 በመቶ እና ማስጠንቀቂያ በ14 ዓረፍተንግግሮች፣ 4.02 በመቶ እንደቅድምናቸው ተከታዮችን ደረጃዎች ይዘው ተገኝተዋል።

4.2. የድማግ ዓይነቶች ግብረንግግራዊ ተግባራት

4.2.1. ጥያቄ

ጥያቄ ተናጋሪው ስለአንድ ነገር መረጃ ማግኘት ወይም ማወቅ የሚፈልገው ነገር ላይ የንግግር አጋሩ (ተነጋሪው) መረጃ እንዲሰጥ ወይም እንዲያሳውቅ የሚጠይቅበት የድማግ ዓይነት ነው። የጥያቄ ዓይነት ድማግ ከክፍል ውስጥ ተራክቦ ተፈጥሯዊ ባሕርይ አንጻር ሲታይ፣ ተራካቢዎች አንዳቸው ለሌላቸው ለተለያየ ዓላማ ወይም ተግባር ጥያቄ መጠየቃቸውን የሚያሳይ ነው። ጥናቱ በጥያቄ ዓይነት ድማግ ላይ 104 መረጃዎችን ወይም ዓረፍተንግግሮችን አግኝቷል። በተራክቦው፣ በጥያቄ ድማግ ሐሳብ ማስገኘት፣

ማረጋገጥ፣ ማጣራት፣ ማስታወስ፣ ማስተንበይ እና ማስፈቀድ የተሰኙ ተግባራት ተከናውነዋል። እነዚህን የጥያቄ ድማግ ተግባራት ቀጥሎ በቀረቡት አስረጂዎች በዝርዝር እንመለከታለን።

ቀጥሎ በቀረበው አስረጂ 1፣ የጥያቄ ድማግ የሐሳብ ማስገኘት ተግባርን እንመልከት።

አስረጂ 1፣

15³⁶ መ፡ ተውኔት ምንድን ነው? ³⁷ እሺ፣ (እጅ ወዳወጣች³⁸ ተማሪ በሌባ ጣት እያመለከቱ)

16 ተ3፡ ጅ፣ ተውኔት የሥነጽሑፍ ሥራ ውጤት ሲሆን፣ መድረክ ላይ የሚቀርብ ነው።

በአስረጂ 1፣ ተራ 15 ላይ ደምቆ የተጻፈው የመምህራን ዓረፍተንግግር ተማሪዎች ተውኔት ምን እንደሆነ ሐሳብ አፍልቀው ወይም ያላቸውን የቀደመ ዕውቀት ተጠቅመው መልስ እንዲሰጡ ሐሳብ የማስገኘት ተግባር ያለው የጥያቄ ዓይነት ድማግ ነው። ይህ ማለት መምህራን ተማሪዎች በጥያቄው ላይ እንዲሳተፉና ዕውቀት ላይ የተመሠረተ መልስ እንዲሰጡ ይፈልጋሉ ማለት ነው። ይህን ተከትሎም በአስረጂው ተራ 16 ላይ ዕድል የተሰጣት ተማሪ ተውኔት ምን እንደሆነ ሐሳብን ስትገልጽ ይታያል። በመሆኑም የዚህ የመምህራን የጥያቄ ዓይነት ድማግ የመነገሩ ዓላማ ወይም ተግባሩ ዕውቀት ላይ የተመሠረተ ሐሳብ ማስገኘት ወይም መልስን መሻት ነው።

ቀጥሎ በቀረበው አስረጂ 2፣ ደግሞ የጥያቄ ድማግን የማረጋገጥ ተግባር እንመለከታለን።

አስረጂ 2፣

71 መ፡ (ስለተውኔት በጥቁር ሰሌዳው ላይ በመጻፍ ተግባር ላይ) ማስታወሻ ያዙ! እየጻፉችሁ ነው አይደል?

72 ተዎች፡ አዎ።

በአስረጂ 2፣ ተራ 71 መጨረሻ ላይ ደምቆ የተጻፈው የመምህራን እየጻፉችሁ ነው አይደል? የሚለው በጥያቄ መልክ የቀረበው ዓረፍተንግግር ተማሪዎች እየጻፉ እንደሆነ ማረጋገጥ ላይ ያነጣጠረ የጥያቄ ዓይነት ድማግ ነው። ይህን ጉዳይ ይበልጥ በሚያስረዳ

36 በምዝገብ መረጃው ዝግጅት አገልግሎት ላይ የዋሉ ምሳሌዎች ፍቺያቸው፡ 01፣ 02፣03... = የንግግር ተራ ቅድምና መግለጫዎች፣ መ = መምህር፣ ተ = ተማሪ፣ ተ1፣ ተ2፣ ተ3... = ተማሪ አንድ፣ ተማሪ ሁለት፣ ተማሪ ሦስት...፣ ተዎች = ተማሪዎች በአንድ ላይ/በነብረት
37 በጥናቱ ለትንተና በቀረበው አስረጂ መረጃ ውስጥ ደምቀው የተጻፉት ዓረፍተንግግሮች በትንተናው ትኩረት የተደረገባቸው (ተተካሪ) ናቸው።
38 በትንተናው ውስጥ የቀረበው የጾታ አገላለጽ ጾታን በግልጽ ለይቶ የሚገልጽ ከሆነ መረጃው በግልጽ ጾታን ለይቶ አሳውቋል ማለት ነው።

መልኩ ቀጥሎ በተራ 72 ላይ ተማሪዎች እየጻፉ እነደሆነ አዎንታዊ ምላሽ አረጋግጠዋል። ስለሆነም፣ የዚህ የጥያቄ ዓይነት ድማግ ተግባር ማረጋገጥ እንደሆነ መረዳት ይቻላል። የተተካሪው ዓረፍተንግግር የመጨረሻ ጥያቄ አዘል ቃል (አይደል? የሚለው) በአብዛኛው ለማረጋገጥ ዓላማ በጥቅም ላይ የሚውል መሆኑ፣ ዓረፍተንግግር ተግባር ማረጋገጥ መሆኑን አጽንዖት የሚሰጥ ነው።

ቀጣዩ አስረጂ 3፣ ደግሞ የጥያቄ ድማግን የማጣራት ተግባር ያሳየናል።

አስረጂ 3፣

- 64 ተ16: ጎምቱ፡- ትልቅ፣ ጨዋ፣ ሸማግሌ
- 65 መ: ምን? ምን? ምን?
- 66 ተ16: ጎምቱ
- 67 መ: ጁ?
- 68 ተ16: ጎምቱ
- 69 መ: በምቱ
- 70 ተ16: ጎ
- 71 መ: ጎንቱ ነው ጎምቱ?
- 72 ተ16: ጎምቱ
- 73 መ: ጁ?
- 74 ተ16: ጎምቱ
- 75 መ: ጎምቱ፣ እሺ ምን ማለት ነው?
- 76 ተ16: ትልቅ፣ ጨዋ፣ ሸማግሌ

በአስረጂ 3፣ በተራ 65፣ 67፣ 71 እና 73 ላይ በመምህራን የቀረቡትን ምን? ምን? ምን? ጁ? ጎንቱ ነው ጎምቱ? ጁ? የሚሉ የጥያቄ ዓረፍተንግግሮች ስንመለከት፣ በተራክቦው ለመምህራን በትክክል ያልተሰማ፣ ግልጽ ያልሆነ ወይም ያልተጣራ መረጃ መኖሩን ይንገንም የማጣራት ፍላጎት በመምህራን በኩል እንዳለ ያሳያል። በተራክቦው ግልጽ ያልሆነው መረጃ በተ16 የተገለጸው “ጎምቱ” የሚለው ቃል ሲሆን፣ ከተ16 አጠራር በተጨማሪ፣ የቃሉ የመጀመሪያ እና የመካከል ፊደሎች (“ጎ” እና “ም”) እንደቅድምናቸው በአጠራር ከሚመስሏቸው ፊደሎች (“ቦ” እና “ን”) ጋር ያላቸው መመሳሰል በመምህራን በኩል ቃሉን በግልጽ ለማዳመጥ አሉታዊ ተጽዕኖ ያሳደረ መሆኑን እንረዳለን። በተራ 66፣ 68፣ 70፣ 72 እና 74 ላይ በተ16 የቀረቡት የማጥሪያ ወይም ግልጽ የማድረጊያ መልሶችም ለማጥራት የተደረገውን ጥረት ሁሉ ያሳያሉ። ስለሆነም፣ በእነዚህ በተራክቦው ውስጥ ደምቀው በሚታዩ የጥያቄ ዓይነት ድማግ ዓረፍተንግግሮች የተከናወነው የማጣራት ተግባር ሲሆን፣ በዚህም መምህራን በተራ 75 ላይ የተጣራውን

ቃል ወይም መልስ እንዳገኙና ቀጣይ ሌላ የምንነት ጥያቄ እንዳስከተሉ አስረጂ ሆኖ የቀረበው ቅንጫቤ ያሳያል።

የጥያቄ ድማግን የማስታወስ ተግባር ደግሞ በቀጣዩ አስረጂ 4፣ እንመልከት።

አስረጂ 4፣

07 መ፡ ባለፈው ክፍለጊዜ የተማርነው ስለምንድን ነበር? ስለምንድን ነበር የተማርነው? ማነው የሚያስታውስ? እሺ፣ (እጅ ላወጣች ተማሪ ዕድል እየሰጡ)

08 ተ1፡ ስለቃላት፣ ጃ፣ በቃላት ውስጥ ስለሚላሉና ስለሚጠብቁ ድምጾች ነበር የተማርነው።

በአስረጂ 4፣ ተራ 07 ላይ ደምቀው የተጻፉት፣ ባለፈው ክፍለጊዜ የተማርነው ስለምንድን ነበር? እና ስለምንድን ነበር የተማርነው? የሚሉ ሁለት ጥያቄዎች የጥያቄ ድማግ አካላት ሲሆኑ፣ በተራከበው ውስጥም ተማሪዎች ያለፈውን ክፍለ ጊዜ ትምህርት በማስታወስ እንዲናገሩ ለማስቻል በመምህራን በጥቅም ላይ ውለው እናያቸዋለን። ጥያቄዎቹን ተከትሎም በተራ 08 ላይ እንድትናገር ዕድል የተሰጣት ተማሪ (ተ1) ያለፈውን ክፍለ ጊዜ ትምህርት በማስታወስ ሐሳቧን አንጸባርቃለች። በአስረጂው ውስጥ የቀረቡት የመምህራን ጥያቄዎች (የጥያቄ ድማግ አካላት) ተግባር ተማሪዎቹ እንዲያስታውሱ ለማድረግ፣ ማስታወስ ሲሆን፣ ይህም ተግባር ለመፈጸም በተራ 08 ላይ በተማሪዎ (ተ1) የቀረበው መልስ ጥሩ ማስረጃ ነው። በሌላ በኩል፣ ከጥያቄዎቹ አቀራረብ እንደምናየው፣ ጥያቄዎቹ በኃላፊ የአንቀጽ ጊዜ የቀረቡ መሆናቸው፣ በቀጥታ ያለፈን ነገር የማስታወስ ተግባር እንዳላቸው በቀላሉ መረዳት ይቻላል። በተጨማሪም፣ በተራ 07 ላይ፣ ከተተኳሪ ዓረፍተንግግሮቹ ቀጥሎ የቀረበው ዓረፍተንግግርም (ማነው የሚያስታውስ? የሚለው) የተተኳሪ ዓረፍተንግግሮቹ ተግባር ማስታወስ መሆኑን የሚጠቁም ነው።

በአስረጂ 5፣ ደግሞ የጥያቄ ድማግን የማስተንበይ ተግባር እንመልከት።

አስረጂ 5፣

37 መ፡ የሚቀጥለው አንቀጽ ስለምን የሚገልጽ ይመስሏቸዋል? እሺ፣ (እጅ ላወጣች ተማሪ ዕድል በመስጠት)

38 ተ8፡ ስለሱስ አስከፊነት ይመስለኛል።

አስረጂ 5፣ እንደሚያሳየው በተራ 37 ላይ በጥያቄ መልክ የቀረበው ደምቆ የተጻፈው የመምህራን ዓረፍተንግግር (የሚቀጥለው አንቀጽ ስለምን የሚገልጽ ይመስሏቸዋል? የሚለው) የጥያቄ ድማግ አካል ሲሆን፣ በምንባብ ውስጥ ተማሪዎች የሚቀጥለው አንቀጽ ምንን ሊገልጽ እንደሚችል እንዲተነቡ የሚያስችል፣ የማስተንበይ ተግባር ያለው ነው። በጥያቄው መሠረትም ቀጥሎ በተራ 38 ላይ ተማሪዎ (ተ8) አንቀጹ ሊገልጽ የሚችለውን በመተንበይ መልስ መስጠት ችላለች። ስለሆነም፣ በአስረጂው ውስጥ የቀረበው የመምህራን

የጥያቄ ድማግ ተግባር ማስተንቢያ ሲሆን፣ ይህም ተግባር ለመፈጸሙ በተራ 38 ላይ በተማሪዎች (ተ8) የቀረበው ትንቢያ ላይ የተመሠረተ መልስ ጥሩ ማስረጃ ነው። በተማሪዎች (ተ8) መልስ ውስጥ ይመሰገናል የሚለው ቃል በጥቅም ላይ መዋሉ፣ መልሷ ትንቢያ ላይ ለመመስረቱ ማሳያ ነው። በሌላ በኩል፣ ከጥያቄው አቀራረብ እንደምናየው፣ ጥያቄው በወደፊት የአንቀጽ ጊዜ የቀረበ መሆኑ፣ በቀጥታ ወደፊት ምን ሊገለጽ እንደሚችል የማስተንቢያ ተግባር እንዳለው በቀላሉ መረዳት ይቻላል።

በመጨረሻም የጥያቄ ድማግን የማስፈቀድ ተግባር በቀጣዩ አስረጃ 6፣ እንመልከት።

አስረጃ 6፣

62 ተ9፡ ላቅርብ ቲቸር? (የቡድን ሥራ ወረቀት ይዞ ከተቀመጠችበት በመነሳት)

63 መ፡ እሺ፤ አቅርቢ።

በአስረጃ 6፣ በተራ 62 በጥያቄ መልክ የቀረበውና ደምቆ የተጻፈው የተ9 ዓረፍተንግግር (ላቅርብ ቲቸር? የሚለው) የጥያቄ ድማግ አካል ሲሆን፣ በተራክቦው ውስጥም ተ19 ከመምህራን ፈቃድ ለማግኘት ስትል የማስፈቀድ ተግባር የፈጸመችበት ዓረፍተንግግር ነው። በተማሪዎች (ተ9) ጥያቄ መሠረትም ቀጥሎ በተራ 63 ላይ መምህራን መፍቀዳቸውን እንረዳለን። ስለሆነም፣ ተማሪዎች (ተ9) በተራ 62 ላይ በጥያቄ መልክ የተጠቀመቸው ድማግ ተግባሩ የማስፈቀድ ዓላማ ያለው ነው ማለት ይቻላል።

በአጠቃላይ፣ የጥያቄ ዓይነት ድማግ ተግባራት አንደጥያቄዎቹ ዓይነት፣ ዓላማና አቀራረብ የተለያዩ ሲሆኑ፣ ዋና ዓላማቸው ግን በጥያቄዎቹ መሠረት አድማጭ በመልስ ላይ የተመሠረተ አንዳች ድርጊት እንዲፈጽም ማስቻል ነው። በዚህም በጥናቱ መረጃ ውስጥ እንደታየው የጥያቄ ዓይነት ድማግ፣ በተራካቢዎች በብዛት በጥቅም ላይ ውለው ተገኝተዋል። በጥቅም ላይ ውለው የተገኙትም ተራካቢዎች በተራክቦው ውስጥ የተለያዩ ተግባራትን (ሐሳብ ማስገኘት፣ ማረጋገጥ፣ ማጣራት፣ ማስታወስ፣ ማስተንቢያ እና ማስፈቀድ) ከግብ ለማድረስ ባደረጉት ጥረት ውስጥ መሆኑን ለመገንዘብ ተችሏል።

4.2.2. ፈቃድ

ፈቃድ በተራክቦ ውስጥ ተራካቢዎች አንዳቸው ለሌላቸው ሐሳባቸውን እንዲያቀርቡና አንድ ነገር እንዲያደርጉ እሺታ ወይም ይሁንታ የሚሰጡበት የድማግ ዓይነት ነው። ይህ የድማግ ዓይነት ከክፍል ውስጥ ተራክቦ ባሕርይ አንጻር ሲታይ፣ መምህር ተማሪዎች አንድን ነገር ወይም ድርጊት እንዲፈጽሙ ይሁንታ መስጠታቸውን የሚያሳይ ነው። በጥናቱ 92 የፈቃድ ዓይነት ድማግ የተገኙ ሲሆን፣ በተራክቦው መፍቀድ፣ ዕድል መስጠት እና ማስቀጠል የተሰኙ ተግባራት ተከናውኖባቸዋል።

በሚቀጥለው አስረጃ 7፣ የፈቃድ ድማግ የመፍቀድ ተግባርን እንመልከት።

አስረጃ 7፣

07 መ፡ የቤት ሥራ አለ። ሁላችሁም ደብተራችሁን አውጡ!

08 ተ1: ቲቸር ደብተሪን እዛኛው ክፍል ተውሰውኝ ነው ሂጄ ላምጣ ፍቀጂልኝ?
09 መ: እሺ፣ ና ሂድ አምጣ! ሌሎቻችሁ አውጡ!

በአስረጂ 7፣ በተራ 09 ላይ ደምቀው የተጻፈው የመምህራ ሳሪፍተንግግር፣ በተራ 08 ላይ ተ1 ለጠየቀው ፈቃድ፣ የመፍቀድ ተግባር የተፈጸመበት የፈቃድ ዓይነት ድማግ ነው። በዚህም፣ ተ1 በመምህራ የፈቃድ ድማግ ሳሪፍተንግግር (እሺ፣ ና ሂድ አምጣ!) አማካኝነት ደብተሩን ሂዶ ለመምጣት የሚያስችል ፈቃድ ማግኘቱን መረዳት ይቻላል። እሺ፣ ና ሂድ አምጣ! የሚለው ሳሪፍተንግግር ምንም እንኳን በአቀራረቡ ትዕዛዛዊ ቢሆንም በተራክበው ውስጥ ተ1 ፈቃድ መጠየቁን ተከትሎ መምህራ የተናገሩት በመሆኑ፣ ለተ1 ፈቃድ መስጠታቸውን ወይም መፍቀዳቸውን የሚያሳይ ነው። ከተተካሪው ሳሪፍተንግግር መጀመሪያ ላይ እሺ የሚለው የፈቃድ መግለጫ ዲስኩራዊ ቃል መኖሩም መፍቀድን የሚያሳይ ነው። ስለሆነም፣ ሳሪፍተንግግሩ ተግባሩ መፍቀድ መሆኑን እንገነዘባለን።

በአስረጂ 8፣ ደግሞ የፈቃድ ድማግ የዕድል መስጠት ተግባርን እናያለን።

አስረጂ 8፣

11 መ: ሱስ ምንድን ነው? እሺ፣ (እጅ ላወጣች ተማሪ ዕድል በመስጠት)

12 ተ1: ሱስ በአንድ ነገር መለከፍ ወይም አንድ ድርጊትን ማዘውተር ማለት ነው።

በአስረጂ 8፣ በተራ 11 ላይ ደምቆ የተጻፈው የመምህራ ሳሪፍተንግግር፣ እሺ የፈቃድ ድማግ አካል ሲሆን፣ ተግባሩም ዕድል መስጠት ነው። በተራክበው ውስጥ በተራ 11 ላይ መምህራ ለጠየቁት ጥያቄ፣ በዚሁ ተራ በቅንፉ ውስጥ የተገለጸው የመምህራ ተግባር እጅ ላወጣች ተማሪ ዕድል እየሰጡ መሆኑን ያሳያል። ይህን ዕድል የመስጠት ተግባር ተከትሎም በተራ 12 ላይ ዕድል የተሰጣት ተማሪ (ተ1) ለጥያቄው መልስ መስጠቷን እናያለን። በክፍል ውስጥ ተራክቦ መምህራን ጥያቄ ከጠየቁ በኋላ ለጥያቄው መልስ ለማግኘት ለተማሪዎች ዕድል መስጠት የተለመደ ተግባር ነው። ይህ ዕድል የመስጠት ተግባር በአብዛኛው ለመሳተፍ እጅ ላወጡ ወይም ፈቃድኝነታቸውን ላሳወቁ ተማሪዎች እሺ በሚል ዲስኩራዊ ቃል ወይም ሳሪፍተንግግር የሚሰጥ ነው። ከተራክበው እንደምንረዳውም በጥቅም ላይ የዋለው እሺ የፈቃድ ድማግ ሲሆን፣ ተግባሩም ዕድል መስጠት ነው።

ቀጣዩ አስረጂ 9፣ ደግሞ የፈቃድ ድማግን የማስቀጠል ተግባር ያሳየናል።

አስረጂ 9፣

36 ተ12: [...] ³⁹ የጻፍነው ግጥም አምስት ዓይነት ነው። ሦስተኛውንም ልቀጥል? ላቅርበው?

37 መ: ቀጥል! አቅርበው።

39 ምዝግብ መረጃው ሲለንድ የማንበብ ተግባር መፈጸምን ለመግለጽ በጥቅም ላይ የዋለ የጽሑፍ ስምምነት መግለጫ ምልክት ነው።

38 ተ12: እሺ፣ [...] (የማቅረብ ተግባሩን በመቀጠል)

በአስረጃ 9፣ በተራ 37 ላይ ደምቀው የተጻፉት የመምህራን ዓረፍተንግግሮች የፈቃድ ዓይነት ድማግ አካላት ሲሆኑ፣ በተግባራቸውም በተራ 36፣ መጨረሻ ላይ ተ12 ላቀረባቸው የፈቃድ ጥያቄዎች ፈቃድ በመስጠት ተማሪው (ተ12) ተግባሩን እንዲቀጥል ወይም እንዲያቀርብ መፍቀዳቸውን የሚያሳዩ ናቸው። ይህም በመምህራን የፈቃድ ድማግ ዓረፍተንግግሮች አማካኝነት የማስቀጠል ተግባር መከናወኑን ያስረዳል። ይህን የማስቀጠል ተግባር ተከትሎም ተማሪው (ተ12) በተራ 38 ላይ ሲፈጽም የነበረውን ግጥም የማቅረብ ተግባር መቀጠሉን በቅንፍ ውስጥ ከቀረበው መግለጫ መረዳት ይቻላል። ተማሪው (ተ12) በተራ 36 ላይ ሦስተኛውንም ልቀጥል? የሚለው ዓረፍተንግግሩ ቀድሞ ሁለት ግጥሞችን ያቀረበ መሆኑንና ድርጊቱም ተከታታይ ወይም ቀጣይነት ያለው መሆኑን ያስረዳል። ይህም የመምህራን ተተኪ ዓረፍተንግግሮች ተግባር፣ ድርጊቱ ወደተከታዩ ክፍል እንዲያመራ ወይም እንዲቀጥል የማድረግ ተግባር ወይም ማስቀጠል ለመሆኑ ጥሩ ማስረጃ ነው።

ይህ የማስቀጠል ተግባር ተከታታይ ድርጊትን ለመፈጸም ያስችል ዘንድ በተራካቢ ጥያቄ ላይ ተመስርቶ በጥቅም ላይ የዋለና ተግባሩም ፈቃድ መስጠትን የሚያሳይ በመሆኑ፣ በትዕዛዝ ዓይነት ድማግ ስር ከቀረበውና በቀጥታ ትዕዛዝ በመስጠት ድርጊቶችን የማስቀጠል ተግባርን ከሚያሳየው የማስቀጠል ተግባር የተለየ ነው። ስለሆነም፣ ሹለቱም የማስቀጠል ተግባራት የተለያዩ የድማግ ዓይነቶች ተግባራት መሆናቸውን መገንዘብ ያስፈልጋል።

በአጠቃላይ፣ እነዚህ የፈቃድ ዓይነት ድማግ ተግባራት በክፍል ውስጥ ተራክቦው መምህራን በተማሪዎች ጥያቄዎች ላይ ተመሥርተው ተማሪዎች አንዳች ድርጊት እንዲፈጽሙ ወይም በክፍል ውስጥ እንዲሳተፉ ፈቃድ መስጠት ላይ በሚደረግ ጥረት ውስጥ በጥቅም ላይ ውለው የተገኙ ናቸው። በጥናቱ መረጃ ውስጥ በአብዛኛው እንደታየው በፍቃድ ድማግ ዓይነቶች ተግባራት ውስጥ እሺ⁴⁰ የሚለው ዲስኩር አመልካች ቃል ወይም ዓረፍተንግግር ትልቁን ድርሻ ይወስዳል።

4.2.3. ትዕዛዝ

ትዕዛዝ ተናጋሪዎች፣ አድማጮች አንድ ነገር እንዲያደርጉ ወይም አንዳች ድርጊት እንዲፈጽሙ ለማድረግ የሚጠቀሙበት የድማግ ዓይነት ነው። ይህ ማለት ትዕዛዞች ተናጋሪው በሚፈልገው መሠረት አንድን ሰው አንድ ነገር እንዲያደርግ በተናጋሪው የተነገረውን ዓረፍተንግግር ያመለክታሉ (ዩል 1996)። የትዕዛዝ ዓይነት ድማግ ከክፍል ውስጥ ተራክቦ ተፈጥሯዊ ባሕርይ አንጻር ሲታይ፣ መምህር፣ ተማሪዎች አንድን ነገር ወይም ድርጊት እንዲፈጽሙ ትዕዛዝ መስጠታቸውን የሚያሳይ ነው። ይህም በተራክቦው

40 ጌታቸው 2012፣ “በክፍል ውስጥ ተራክባዊ ዲስኩር ውስጥ የዲስኩር አመልካች “እሺ” ሥርጭትና ተግባር ትንተና” በሚል ርዕስ ባጠኑት ጥናት መፍቀድ አንዱ ተግባሩ እንደሆነ ደርሰውበታል።

ውስጥ መምህር ለተማሪዎች አንዳች ነገር ወይም ድርጊት እንዲፈጸም የሚያስችል መልዕክት የሚያስተላልፉበትን ሁኔታ ያሳያል። ጥናቱ በትዕዛዝ ዓይነት ድማግ ላይ 72 መረጃዎችን ወይም ዓረፍተንግግርቶችን አግኝቷል። በተራክበው፣ በትዕዛዝ ድማግ የማዘዝ፣ ማስቀጠል፣ ማስገደድ፣ ማቋረጥ እና መከላከል ተግባራት ተከናውነዋል። እነዚህን የትዕዛዝ ድማግ ተግባራት ቀጥሎ በቀረቡት አስረጃዎች በዝርዝር እንመለከታለን።

ቀጥሎ በቀረበው አስረጃ 10፣ የትዕዛዝ ድማግ የማዘዝ እና ማስቀጠል ተግባራትን እንመልከት።

አስረጃ 10፣

- 61 መ: ዛሬ የቤት ሥራ የሰራችሁት ጥቂቶች ናችሁ። **ቀጣይ ሁላችሁም ሰርታችሁ እንድትመጡ!**
- 62 ተዎች: እሺ።
- 63 መ: እስከሚደወል የቤት ሥራ እዚህ መሰራት ትችላላችሁ።
- 64 ተዎች: እሺ። (የቤት ሥራውን በመሥራት ተግባር ላይ)
- 65 መ: ሁሉንም ነው የምትሰሩት! **መሰራታችሁን ቀጥሉ!** ሰዓት ስላለን መሰራት ትችላላችሁ።

በአስረጃ 10፣ በተራ 61 ላይ ደምቆ የተጻፈው፣ *ቀጣይ ሁላችሁም ሰርታችሁ እንድትመጡ!* የሚለው ዓረፍተንግግር የትዕዛዝ ዓይነት ድማግ ሲሆን፣ የሚያሳየውም መምህሩ ሁሉም ተማሪዎች በሚቀጥለው ክፍለጊዜ የቤት ሥራ ስርተው እንዲመጡ መፈለጋቸውን ነው። ይህን ፍላጎት ከግብ ለማድረስም መምህሩ የትዕዛዝ ዓይነት ድማግን ተጠቅመው ለተማሪዎች ትዕዛዝ በመስጠት የማዘዝ ተግባር አከናውነዋል። በቀጣዩ ተራ 62 ላይ ተማሪዎች *እሺ* በማለት ትዕዛዙን መቀበላቸውም የዓረፍተንግግርን የማዘዝ ተግባር የሚያሳይ ነው። ስለሆነም፣ በአስረጃ 10፣ በተራ 61 ላይ ደምቆ የተጻፈው የድማግ ዓረፍተንግግር ተግባሩ ማዘዝ መሆኑን መረዳት ይቻላል።

በዚህ አስረጃ፣ በተራ 65 ላይ ደምቆ የተጻፈው *መሰራታችሁን ቀጥሉ!* የሚለው ዓረፍተንግግር ሌላው የትዕዛዝ ድማግ ሲሆን፣ ተግባሩ ደግሞ ማስቀጠል ነው። ከዚህ ደምቆ ከተጻፈው ዓረፍተንግግር በመነሳት በተራክበው አንድ የተቋረጠ ድርጊት (በተራ 64፣ ባለው ቅንፍ ውስጥ እንደተገለጸው ተማሪዎች የቤት ሥራውን በክፍል ውስጥ የመሰራት ድርጊት) መኖሩን እንረዳለን። ይህ የተቋረጠ ድርጊት እንዲቀጥል ደግሞ ትዕዛዝ አስፈላጊ በመሆኑ ይኼው ደምቆ የተጻፈው ዓረፍተንግግር በመምህሩ በጥቅም ላይ ውሏል። ዓረፍተንግግርም ተማሪዎች መሰራታቸውን እንዲቀጥሉ የሚያዝ በመሆኑ ተግባሩ ማስቀጠል ለመሆኑ ማስረጃ ነው። ይህ የማስቀጠል ድርጊት በቀጥታ ትዕዛዝ መልክ በጥቅም ላይ የዋለ በመሆኑ በታሪካዊ ጥያቄ ላይ ተመስርቶ በጥቅም ላይ ከዋለውና በፈቃድ ሥር ከቀረበው የማስቀጠል ተግባር የተለየ ነው።

ቀጥሎ በቀረበው አስረጂ 11፣ ደግሞ የትዕዛዝ ድማግን የማስገደድ ተግባር እንመለከታለን።

አስረጂ 11፣

33 መ፡ የቡድን ሥራው ውስጥ የተሳተፈ ተማሪ ማቅረብ አለበት! ግዴታ ነው። ግልጽ ነው?

34 ተዎች፡ አዎ።

በአስረጂ 11፣ በተራ 33 ላይ ደምቆ የተጻፈው፣ የቡድን ሥራው ውስጥ የተሳተፈ ተማሪ ማቅረብ አለበት! የሚለው ዓረፍተንግግር የማስገደድ ተግባር ያለው የትዕዛዝ ድማግ ነው። ይህ ዓረፍተንግግር መምህራን በቡድን ሥራው ላይ የተሳተፉ ተማሪዎች ማቅረብ እንዳለባቸው የሚገልጽ ጠንካራና አስገዳጅ ትዕዛዝ መጠቀማቸውን ያሳያል። በተራ 33 ላይ ደምቆ ከተጻፈው የመምህራን ዓረፍተንግግር ቀጥሎ ያለው ግዴታ ነው! የሚለው ዓረፍተንግግርም ደምቆ የተጻፈውን ዓረፍተንግግር አስገዳጅነት የሚያረጋግጥ ነው። ስለሆነም፣ ተተኳሪው ዓረፍተንግግር በመምህራን በኩል አስገዳጅ ሁኔታን በሚገልጽ መልኩ የማስገደድ ተግባር ለማከናወን የተነገረ የትዕዛዝ ድማግ ነው።

ቀጣዩ አስረጂ 12፣ ደግሞ የትዕዛዝ ድማግን የማቋረጥ ተግባር ያሳያል።

አስረጂ 12፣

52 ተ6፡ በላ፣ ገና፣ በራ

53 መ፡ ጥሩ! ሌላ? እሺ፣(እጅ ላወጣ ተማሪ በእጃቸው እያመለከቱ ዕድል እየሰጡ)

54 ተ13፡ ሰፊ፣ ፈታ

55 መ፡ በላ፣ ገና፣ በራ፣ ሰፊ፣ ፈታ (ጥቁር ሰሌዳ ላይ እየጻፉ) እሺ፣ በቃ! በቃ! (ተማሪዎች ተጨማሪ ቃላትን መናገር በቀጠሉበት ጊዜ) የሚጠብቅና የሚላላ ድምጽ ያላቸው ብዙ ቃላት አሉ። እሺ፣ አሁን ምንባቡን የሚያነብልን? እሺ፣ (እጅ ወደአወጣ ተማሪ በእጃቸው እያመለከቱ)

በአስረጂ 12፣ በተራ 55 ላይ እንደምናየው የሚጠብቅና የሚላላ ድምጽ ያላቸው ቃላትን በተመለከተ በተማሪዎች ሲቀርቡ የነበሩ ተጨማሪ ቃላትን ለማቋረጥ ተግባር ቢቃ! ቢቃ! የሚሉ የትዕዛዝ ድማግ ዓረፍተንግግሮች በመምህራን ጥቅም ላይ ውለዋል። እነዚህ ተመሳሳይ ዓረፍተንግግሮች ተግባራቸው በተማሪዎች እየቀረበ ያለውን ተጨማሪ የቃላት ገለጻ (በተራ 55 በሁለተኛው ቅንፍ ውስጥ ከተገለጸው መረዳት እንደሚቻለው) ማቋረጥ ነው። በአስረጂው ውስጥ በተራ 55 መጨረሻ ላይ መምህራን ምንባቡ እንዲነበብ መጋበዛቸውም የቀደመውን ጉዳይ ቢቃ! ብለው በማቋረጥ ወይም በመቋጨት ወደሌላ

ተግባር መሸጋገራቸውን የሚያሳይ ነው። ስለሆነም፣ በተራክቦው ውስጥ ደምቀው የተጻፉት የመምህራን የትዕዛዝ ድማግ ዓረፍተንግግሮች ተግባራቸው ማቋረጥ መሆኑን መረዳት ይቻላል።

በመጨረሻም የትዕዛዝ ድማግን የመከልከል ተግባር በቀጣዩ አስረጂ 13፣ እንመልከት።

አስረጂ 13፣

- 45 መ: ጥግ ላይ ያለሽው የመጀመሪያውን ጥያቄ አንብቦህ ሥራልን! (እጅ ወደአወጣ ተማሪ በእጃቸው እያመለከቱ)
- 46 ተ11:   እሺ፣ [...] መልሱ “ሀ” ነው። ልቀጥል?
- 47 መ: **አይ በቃ! ሁለት አይቻልም፤ አንተ በቃህ!** የመጀመሪያው ጥያቄ መልሱ “ሀ” ነው። ሁለተኛውን ጥያቄ? እሺ፣ (ዕድል ወደሰጡት ተማሪ በቀኝ እጃቸው እያመለከቱ)

በአስረጂ 13፣ ሥር በቀረበው ተራክቦ በተራ 47 ላይ **አይ በቃ! ሁለት አይቻልም** እና **አንተ በቃህ**፣ የሚሉት ዓረፍተንግግሮች የትዕዛዝ ድማግ አካላት ሲሆኑ፣ ተግባራቸውም አንዳች ድርጊት እንዳይፈጸም (በተራክቦው ውስጥ ተማሪው (ተ11) ሁለተኛውን ጥያቄ መስራት እንዳይቀጥል) መከልከል ነው። በተራ 47 ላይ በቅንፍ ውስጥ ካለው ገለጻ የምንረዳውም በክልከላው መሠረት ሁለተኛውን ጥያቄ የመስራት ዕድሉ ለሌላ ተማሪ እንደተሰጠ ነው።

በአጠቃላይ፣ እነዚህ የድማግ ተግባራት በክፍል ውስጥ ተራክቦው መምህራን ተማሪዎች አንዳች ድርጊት እንዲፈጸሙ ትዕዛዝ ማስተላለፍን የሚያሳዩ ተግባራት ናቸው። ከአስረጂዎቹ መረዳት እንደሚቻለውም እነዚህ ተግባራት በመምህራን የትዕዛዝ ድማግ ዓረፍተንግግር ላይ ተመሥርተው ተማሪዎች አንዳች ድርጊት እንዲፈጸሙ በሚደረግ ጥረት ውስጥ ተከስተው የተገኙ ናቸው።

4.2.4. ግብዣ

ግብዣ በተራክቦ ውስጥ ተራካቢዎች አንዳቸው ሌላቸው በአንዳች ድርጊት ላይ እንዲሳተፉ የመጋበዝ ድርጊት የሚፈጽሙበት የድማግ ዓይነት ነው። ይኼው የድማግ ዓይነት ከክፍል ውስጥ ተራክቦ ባሕርይ አንጻር ሲታይ፣ ተራካቢዎች በአንድ ነገር ወይም ድርጊት ላይ እንዲሳተፉና ሐሳባቸውን እንዲያቀርቡ ግብዣ ማድረጋቸውን የሚያሳይ ነው። በጥናቱ መረጃ ውስጥ 38 የግብዣ ዓይነት ድማግ የተገኙ ሲሆን፣ በግብዣ የድማግ ዓይነት መጋበዝ፣ መጎትጎት እና መገፋፋት የተሰኙ ተግባራት ተከናውነውበታል።

በሚቀጥለው አስረጂ 14፣ የግብዣ ድማግ የመጋበዝ እና መጎትጎት ተግባራትን እንመልከት።

አስረጂ 14፣

- 07 መ: **እስኪ ስለግስ ምንነት የሚነግረን? እሺ፣ (እጅ ላወጣች ተማሪ ዕድል በመስጠት)**
- 08 ተ1: **ኧ፣ ግስ ድርጊትን የሚገልጽ የቃል ክፍል መጠሪያ ነው።**
- 09 መ: **ጥሩ! ሌላ? ሌላ? ኧ? የምታውቁትን? የምታስታውሱትን? ሌላ ሐሳብ? ሌላ? የሚነግረን? ኧ? ሌላ ስለግስ የሚነግረን? ኧ? እሺ፣ (እጅ ላወጣ ተማሪ ዕድል በመስጠት)**
- 10 ተ2: **ግስ ማሰሪያ አንቀጽ ነው።**

በአስረጂ 14፣ በተራ 07 ላይ ደምቆ የተጻፈው የመምህራ ዓረፍተንግግር የግብዣ ድማግ አካል ሲሆን፣ ተግባሩም ተማሪዎች ስለግስ ምንነት እንዲናገሩ መጋበዝ ነው። ይህ የመምህራ ዓረፍተንግግር በጥያቄ መልክ የቀረበ ቢሆንም ጥያቄው በተናጠል ተለይቶ ለታወቀ አካል የቀረበ ባለመሆኑና ሁሉንም የክፍሉን ተማሪዎች የሚጋበዝ በመሆኑ ተግባሩ መጋበዝ ነው ማለት ይቻላል። በተራክቦው መምህራ ከጋበዙት የክፍሉ ተማሪዎች መሀል እጅ ላወጣች ተማሪ ዕድሉን መስጠታቸውና ተማሪዋም (ተ1) ግብዣውን ተቀብላ በተራ 08 ላይ ስለግስ ምንነት መናገሩ በተራ 07 ላይ ደምቆ የተጻፈው የመምህራ ዓረፍተንግግር ተግባር መጋበዝ ለመሆኑ አስረጂ ነው። በዚህም ግብዣው ውጤት ማስገኘቱን እንረዳለን።

በሌላ በኩል በዚህ አስረጂ በተራ 09 ላይ ደምቀው የተጻፉት የመምህራ ዓረፍተንግግሮች፣ የግብዣ ድማግ አካላት ሲሆኑ፣ ተማሪዎች በዕለቱ በተነሳው ርዕስ ጉዳይ ወይም ስለግስ ምንነት ሐሳብ እንዲሰጡ የመነትነት ተግባር ተፈጽሞባቸዋል። በተራክቦው ውስጥ የመምህራ የመነትነት ተግባራት የተፈጸመባቸው ዓረፍተንግግሮች በተግባራቸው ውጤት አስገኝተው በተራ 10 ላይ ተ2 ስለግስ ምንነት መልስ መስጠቱን እናያለን። በክፍል ውስጥ ተራክቦ እነዚህን መሰል የመነትነት ተግባር ያላቸው የመምህር ዓረፍተንግግሮች ተማሪዎች በአንድ ድርጊት (በአብዛኛው ጥያቄዎችን በመመለስ) ላይ እንዲሳተፉ በማድረግ ረገድ ከፍተኛ አስተዋጽዖ ያበረክታሉ።

በአስረጂ 15፣ ደግሞ የግብዣ ድማግ የመገፋፋት ተግባርን እናያለን።

አስረጂ 15፣

- 43 መ: **በሱስ ላይ ሌላ ሐሳብ ያለው? እዛጋ ሌላ ሐሳብ ያለህ ይመስለኛል እስኪ ተናገር? አይዞህ ያለህን ሐሳብ ተናገር! ምንም ይሁን ያለህን ንገረን! (ከኋላ እጁን ያላወጣ ነገር ግን እንዲናገር እየገፋፉት ያለ ተማሪን በቀኝ እጃቸው ሐሳብ እንዲሰጥ እያመለከቱ)**

44 ተ14: ያው ሱስ አደገኛ ነገር ነው፤ ሰውን ይጎዳል።⁴¹

45 መ: አዎ! ሱስ ሰውን ይጎዳል።

በአስረጂ 15፣ በተራ 43 ላይ ደምቀው የተጻፉት ዓረፍተንግግሮች፣ የግብዣ ድማግ አካላት ሲሆኑ፣ የመገፋፋት ተግባር ያላቸው ናቸው። በተራክበው መምህራ ለአጋ ሌላ ሐሳብ ያለህ ይመስለኛል እስኪ ተናገር? አይዘህ ያለህን ሐሳብ ተናገር! ምንም ይሁን ያለህን ንገረን! በሚሉ የግብዣ ድማግ ዓረፍተንግግሮች ተማሪውን (ተ14) በመገፋፋት በተራ 44 ላይ ሐሳብ እንዲሰጥ ማድረግ ችለዋል። ስለሆነም፣ በዚህ አስረጂ ውስጥ የታዩት የግብዣ ድማግ ዓረፍተንግግሮች ተግባራት መገፋፋት ሆኖ እናገኘዋለን።

በአጠቃላይ፣ እነዚህ የግብዣ ዓይነት ድማግ ተግባራት በክፍል ውስጥ ተራክበው መምህራ በትምህርቱ ተግባራት ላይ ተመሥርተው ተማሪዎች አንዳች ነገር እንዲፈጽሙ (በተለይ ለጥያቄዎች መልስ እንዲሰጡና ተሳትፎ እንዲያደርጉ) ግብዣ ማድረግ ላይ በሚደረግ ጥረት ውስጥ ተከስተው የተገኙ ናቸው።

4.2.5. አስተያየት

የአስተያየት ዓይነት ድማግ ተናጋሪው ለአድማጩ አንድን ነገር ወይም ሐሳብ የመጠቀም ድርጊት ነው። ይኼው የድማግ ዓይነት ተናጋሪው አንድ ነገር ወይም ሐሳብ ላይ አስተያየት ሲሰጥ/ሲጠቁም አድማጩ የተሰጠውን ወይም የተጠቀመውን ሐሳብ አንዲቀበልና እንዲተገብር የሚገፋፋ ዓረፍተንግግር ነው። ከክፍል ውስጥ ተራክቦ ተፈጥሯዊ ባሕርይ አንጻር ሲታይ፣ ተራካቢዎች አንዳቸው ለሌላቸው ሊያደርጉት ስለሚገባ ወይም ስለማይገባ ነገር እንዲሁም በአጠቃላይ በአፈጻጸማቸው ላይ ሐሳብ መስጠታቸውን የሚያሳይ ነው። በዚህ ጥናትም በክፍል ውስጥ ተራክቦው 28 የአስተያየት ዓይነት ድማግ ተገኝተዋል። በተራክበው በአስተያየት የድማግ ዓይነት አማራጭ ምክረሐሳብ ማቅረብ እና መጠቀም የተሰኙ ተግባራት ተከናውነውበታል።

ቀጥሎ በቀረበው አስረጂ 16፣ የአስተያየት ድማግ የአማራጭ ምክረሐሳብ ማቅረብ ተግባርን እንመልከት።

አስረጂ 16፣

53 መ: እሺ፣ የራሱን ችግር ሳይፈታ የሰው ችግር ለመፍታት የሚሯሯጥን ሰው የሚገልጽ ምሳሌያዊ አነጋገር የሚነግረን? እሺ፣ (እጅ ላወጣች ተማሪ ዕድል በመስጠት)

41 ይህ የተማሪ ዓረፍተንግግር ሱስን በጥቅሉ የገለጸ በመሆኑና የትኛው ሱስ ሰውን እንደሚጎዳ በግልጽ ስለማያሳይ የተጠየቀ ችግርን የሚያሳይ ነው። በተማሪው የተነገረው ዓረፍተንግግር በተራ 45 ላይ በመምህራ ማረጋገጫ መሰጠቱም ለአገላለጹ ተገቢነት ትኩረት አለመስጠቱን የሚያሳይ ነው። ሱስ የሚለው ቃል በተለምዶ የሚገዳ ነገሮች ጋር ብቻ ተያይዞ መነገሩና መፈታቱ ለእንደዚህ ዓይነቱ አነጋገር ወይም አገላለጽ ምክንያት ሊሆን ይችላል። ሱስ በአሉታም ሆነ በአዎንታ ገጽታ ሊገለጽ ይችላል። ሱስ ተደጋግሞ ወይም ተዘውትሮ የሚፈጸም ድርጊትን የሚገልጽ ከሆነ አዘውትሮ ማንበብም የማንበብ ሱስ ተብሎ ሊገለጽ ይችላል። ይህም ጎጂ ሱስ ሊሆን አይችልም። በአንጻሩ አዘውትሮ የመጠጣት፣ የማጨስ... መሰል ድርጊቶች ጎጂ ሱስ ተብለው ሊገለጹ የሚችሉ ናቸው።

54 ተ12: የቤቱን ትቶ የጎረቤቱን

55 መ: እሺ፣ ጥሩ! የራሷ እያረረባት የሰው ታማሰላለች በሚለውም መግለጽ ይቻላል። የተለያዩ የምሳሌያዊ አነጋገር መጽሐፍትን ብታነቡ ሌሎችም ይኖራሉ።

በአስረጃ 16፣ በተራ 55 ላይ እንደምናየው ደምቀው የተጻፉት ዓረፍተንግግርች የአስተያየት ድማግ አካላት ሲሆኑ፣ በተራክቦው ውስጥም የመጀመሪያው፣ የራሷ እያረረባት የሰው ታማሰላለች በሚለውም መግለጽ ይቻላል የሚለው ዓረፍተንግግር፣ መምህሯ በተራ 53 ላይ የጠየቁትን ጉዳይና በተራ 54 ላይ በተ12 የቀረበውን መልሰ ሊገልጸው የሚችል ሌላ አማራጭ ምሳሌያዊ ንግግር በአስተያየት መልክ ማቅረባቸውን የሚያሳይ ነው። ይህም የአስተያየት ድማግ አማራጭ ምክረሐሳብ የማቅረብ ተግባር ያለው ሲሆን፣ ይህን አማራጭ ምክረሐሳብ መሠረት በማድረግም ተማሪዎች መምህሯ ያቀረቡትን ሐሳብ ለመቀበል የሚያስችል ውሳኔ ላይ የሚደርሱ ይሆናል።

በተራ 55 መጨረሻ ላይ የቀረበው፣ የተለያዩ የምሳሌያዊ አነጋገር መጽሐፍትን ብታነቡ ሌሎችም ይኖራሉ የሚለው ዓረፍተንግግር ነገሩን በተለያዩ ምሳሌያዊ አነጋገሮች ለመግለጽና ለመረዳት የተሻለ ሁኔታ እንዳለ (ይኼውም የተለያዩ የምሳሌያዊ አነጋገር መጽሐፍትን ማንበብ) ጥቆማ የመስጠት ወይም የመጠቀም ተግባር ያለው ነው። ይኼው በተራ 55 ላይ የቀረበው የመጨረሻው ዓረፍተንግግር፣ በተራ 53 ላይ በመምህሯ የተጠየቀውን ወይም የቀረበውን ጉዳይ ሊገልጹ የሚችሉ ሌሎች ምሳሌያዊ አነጋገሮች ሊኖሩ እንደሚችሉ የሚጠቁም መሆኑ፣ የዓረፍተንግግር ተግባር መጠቀም ለመሆኑ አስረጃ ነው። ይህ መምህሯ የሰጡት ጥቆማ ተማሪዎች የምሳሌያዊ አነጋገር መጽሐፍትን ለማንበብ የሚያስችል ውሳኔ ላይ ለመድረስ የሚገፋፉቸው ይሆናል።

ቀጥሎ በቀረበው አስረጃ 17፣ ደግሞ የአስተያየት ድማግን የመጠቀም ተግባር እንመለከታለን።

አስረጃ 17፣

05 መ: እሺ፣ ተማሪዎች ባለፈው የተማርነው ስለምን ነበር? መጽሐፋችሁን ገጽ 97 ላይ ብትገልጡ ታገኙታላችሁ። እስቲ የሚነግረን? እ፣ (በቀጅ እጃቸው እጁን ወደአወጣ ተማሪ እያመለከቱ)

06 ተ1: የተማርነው መጽሐፋችን ገጽ 97 እና 98 ላይ ይገኛል፤ አ፣ ይኸውም ስለቃላት ቀጥተኛ ፍቺና ስለሥዕላዊ ድርሰት

በአስረጃ 17፣ በተራ 05 ላይ ደምቆ የተጻፈው የመምህሯ ዓረፍተንግግር ተማሪዎች ያለፈውን ክፍለጊዜ ትምህርት ማስታወስ ወይም ማግኘት እንዲችሉ የመጠቀም ተግባር ያለው የአስተያየት ዓይነት ድማግ ነው። ይህም ጥቆማ በድማግ ባሕርይው ተማሪዎች ያለፈውን ክፍለጊዜ ትምህርት ለማስታወስም ሆነ ለማግኘት እንዲችሉ ወደተጠቆሙበት

የመጽሐፍ ገጽ እንዲያመሩ የሚያስችል ነው። በቀጣዩ ተራ (በተራ 06) ላይም ደምቆ የተጻፈው የተ1 ዓረፍተንግግር፣ ከመምህራን የጥቆማ ዓረፍተንግግር በኋላ የተገረ ከመሆኑ ባሻገር፣ ራሱ ዓረፍተንግግር ጥቆማ የመስጠት ተግባር ያለው ነው። ይህ የተ1 የመጠቆም ተግባር ያለው ዓረፍተንግግር ከመምህራን ዓረፍተንግግር የሚለየው በጥቆማው ተጨማሪ የመጽሐፍ ገጽ (ገጽ 98) በማካተቱ ነው። ያም ሆነ ይህ፣ ከላይ በቀረበው አስረጂ ውስጥ ደምቀው በሚታዩት ዓረፍተንግግሮች የመጠቆም ተግባር መፈጸሙን መረዳት ይቻላል።

በአጠቃላይ፣ በጥናቱ መረጃ ውስጥ እንደታየው በአስተያየት ዓይነት ድማግ፣ ተራካቢዎች በተለያዩ ጉዳዮች ላይ አማራጭ ምክረሐሳብ የማቅረብና የመጠቆም ተግባራትን አከናውነዋል። ይህም በተራካቢዎች መካከል ርስበርስ ለመደማመጥ፣ ለመደጋገፍ እንዲሁም ሐሳብን ለማሻሻል በተደረገ ጥረት ውስጥ የተከሰተ መሆኑን መገንዘብ ተችሏል።

4.2.6. ማስጠንቀቂያ

የማስጠንቀቂያ ዓይነት ድማግ አንድ ነገር ቀድሞ እንዳይደረግ ወይም የተፈጸመ ነገር በድጋሜ እንዳይፈጸም ለማድረግ አገልግሎት ላይ የሚውል የተናጋሪው የማስጠንቀቂያ ዓረፍተንግግር ውጤት ነው። የማስጠንቀቂያ ዓይነት ድማግ በአንድ ሰው ወይም ጉዳይ ላይ ሊደርስ የሚችለውን አደጋ፣ ችግር ወይም ሌላ ደስ የማይል ሁኔታ የማሳወቅ ወይም የማስጠንቀቅ ድርጊት የሚተገበርበት ነው። ከክፍል ውስጥ ተራክቦ ተፈጥሯዊ ባሕርይ አንጻር ሲታይ፣ መምህራን ተማሪዎች ሊያደርጉት ስለማይገባ ነገር (አንድን ድርጊት እንዲፈጽሙ/እንዳይፈጽሙ) እንዲሁም በፈጸሙት ድርጊት ላይ ተመስርተው ከድርጊታቸው እንዲቆጠቡ የማስጠንቀቂያ ሐሳብ መስጠታቸውን የሚያሳይ ነው። በጥናቱ 14 የማስጠንቀቂያ ዓይነት ድማግ የተገኙ ሲሆን፣ በተራክቦው የማስጠንቀቅ፣ ማሳሰብ እና መገሰጽ ተግባራት ተከናውኖባቸዋል።

ቀጥሎ በቀረበው አስረጂ 18፣ የማስጠንቀቂያ ድማግ የማስጠንቀቅ እና የማሳሰብ ተግባራትን እንመልከት።

አስረጂ 18፣

- 13 መ፡ ዛሬ የቤት ሥራ ሳትሰሩ የመጣችሁ ተማሪዎች አላችሁ። ለዛሬ አልፎችኋለሁ። ከዚህ በኋላ ግን ስርታችሁ መምጣት አለባችሁ! ሳይሰሩ የሚመጣ እኔን አያድርገኝ! ነገ ክፍለጊዜ አለን። ተናግራያለሁ! እንዳትረሱ!
- 14 ተዎች፡ እሺ።

በአስረጂ 18፣ ተራ 13 ላይ ደምቀው የተጻፉት በመምህራን የተነገሩት ዓረፍተንግግሮች የማስጠንቀቂያ ድማግ ዓይነቶች ሲሆኑ፣ በበተራክቦው ውስጥ እንደቅድምናቸው የማስጠንቀቅና የማሳሰብ ተግባር ተፈጽሞባቸዋል። መምህራን፣ በመጀመሪያው ሳይሰሩ

የሚመጣ አኔን ኢድድርገኝ! በሚል ዓረፍተንግግራቸው ተማሪዎች ሳይሰሩ እንዳይመጡ ወይም ሳይሰሩ የሚመጣ ተማሪ አንዳይኖር ከተገኘም ወደርምጃ እንደሚገቡ በሚያስረዳ መልኩ ማስጠንቀቃቸውን እንረዳለን። ቀጥለውም ተናግራለሁ! እንዳትረሱ! በሚሉት ተከታታይ ዓረፍተንግግሮቻቸው ተማሪዎች ችላ እንዳይሉ ማሳሰባቸውን እናያለን። ተማሪዎችም በተራ 14 ላይ ማስጠንቀቂያውና ማሳሰቢያውን እንደተቀበሉት በእጅጉ ገልጸዋል። በዚህ አስረጂ ውስጥ እንደሚታየው የመምህራን የማስጠንቀቂያ ዓይነት ድማግ ዓረፍተንግግሮች ተማሪዎች የታዘዙትን ድርጊት እንዲፈጽሙ የማስጠንቀቅ እና የማሳሰብ ተግባራት ተከናውኖባቸዋል።

በአስረጂ 19፣ ደግሞ የማስጠንቀቂያ ድማግ የመገሰጽ ተግባርን እናያለን።

አስረጂ 19፣

- 22 ተ5: እሺ፣ አዳምጡኝ! [...] (ከመማሪያ መጽሐፍ ላይ አንድ አንቀጽ በማንበብ ተግባር ላይ)
- 23 መ: እረፊ! አርፈሽ አዳምጪ! (ተ5 እያነበበ፣ የጎንዮሽ ወሬ ወደምታወራ ተማሪ እየጠቆሙ)

በአስረጂ 19፣ በተራ 23 ላይ አንደሚታየው፣ በተራ 22፣ ተ5 በማንበብ ተግባር ላይ እያለ የጎንዮሽ ወሬ የምታወራን ተማሪ ለመገሰጽ መምህራን እረፊ! አርፈሽ አዳምጪ! የሚሉ የግሰጸ ተግባር ያላቸውን ዓረፍተንግግሮች ተጠቅመዋል። በዚህም ተማሪዎን ለመገሰጽ ጥረት ማድረጋቸውን እንረዳለን። የመምህራን የግሰጸ ዓረፍተንግግሮች ተከትሎም ተማሪዎ ከድርጊቷ (የጎንዮሽ ወሬ ከማውራት) ልትቆጠብ እንደምትችል ይታሰባል። ተማሪዎ ከድርጊቷ የማትቆጠብ ከሆነ ደግሞ መምህራን ወደሌላ እርምጃ ሊሄዱ እንደሚችሉ ተተኳሪ ዓረፍተንግግሮቹ አመልካች ናቸው። ስለሆነም፣ በዚህ አስረጂ የቀረበው የማስጠንቀቂያ ዓይነት ድማግ ተግባሩ ወደተጨማሪ እርምጃ ከመሄድ በፊት መገሰጽ ነው ማለት ይቻላል።

በአጠቃላይ፣ የማስጠንቀቂያ ድማግ ዓይነቶች ተግባራት በክፍል ውስጥ ተማሪዎች መማር ማስተማሩን ከሚረብሽ ድርጊታቸው እንዲቆጠቡና የሚጠበቅባቸውን ድርጊት በመፈጸም ረገድ እንዲጠነቀቁ ብሎም ድርጊታቸውን በኃላፊነትና በማስተዋል እንዲፈጽሙ በመምህራን በተደረገ ጥረት ውስጥ በጥቅም ላይ ውለው የተገኙ ናቸው።

በጥናቱ መረጃ መሠረት ኹሉም የድማግ ዓይነቶች በመምህራን በጥቅም ላይ ውለው የተገኙ ሲሆን፣ በተማሪዎች በጥቅም ላይ ውለው የተገኙት የጥያቄ እና የአስተያየት ዓይነት ድማጎች ብቻ ናቸው። ስለሆነም፣ የትዕዛዝ፣ የማስጠንቀቂያ፣ የፈቃድና የግብዣ ዓይነት ድማጎች በተማሪዎች ዓረፍተንግግሮች ውስጥ አልታዩም። በአጠቃላይ በጥናቱ ግኝት መሠረት በክፍል ውስጥ ተራክቦው በተራካቢዎች በጥቅም ላይ ውለው የተገኙ የድማግ ዓይነቶች ተግባራት ቀጥሎ ባለው ሠንጠረዥ ተጠቃለው ቀርበዋል።

ሠንጠረዥ 3፣ የድማግ ዓይነቶች ተግባራት ማጠቃለያ

የድማግ ዓይነቶች	ተግባራት
ጥያቄ	ሐሳብ ማስገኘት፣ ማረጋገጥ፣ ማጣራት፣ ማስታወስ፣ ማስተንበይ እና ማስፈቀድ
ፈቃድ	መፍቀድ፣ ዕድል መስጠት እና ማስቀጠል
ትዕዛዝ	ማዘዝ፣ ማስቀጠል፣ ማስገደድ፣ ማቋረጥ እና መከላከል
ግብዣ	መጋበዝ፣ መጎትጎት እና መገፋፋት
አስተያየት	ምክረ ሐሳብ ማቅረብ እና መጠቆም
ማስጠንቀቂያ	ማስጠንቀቅ፣ ማሳሰብ እና መገሰጽ

5. ማብራሪያና ማጠቃለያ

በዚህ ጥናት ውጤት የተገኙት የድማግ ዓይነቶች (ጥያቄ፣ ፈቃድ፣ ትዕዛዝ፣ ግብዣ፣ አስተያየት እና ማስጠንቀቂያ)፣ አስተን (2000)፣ ባክ እና ሀርኒሽ (1979)፣ ክላይድለር (2013)፣ ሰርል (1979)፣ ዩል (1996)፣ በጥናቶቻቸውና በግብረሰብ ምዴሎቻቸው የድማግ ዓይነቶች ወይም ክፍሎች ውስጥ ሊካተቱ ይችላሉ ብለው ከገለጹባቸው ነጥቦች ጋር የተመሳሰሉ ናቸው። ይሁን እንጂ፣ የድማግ ዓይነቶቹን ወጥነት ባለው መልኩ እነዚህ ብቻ ናቸው ብሎ መግለጽ አስቸጋሪ ነው። ምክንያቱም የድማግ ዓይነቶች ከጥናት አካላይ፣ ከወውድና ከሚገኘው መረጃ አንጻር የተለያዩ ሊሆኑ የሚችሉበት ዕድል ስለሚኖር ነው። ተግባራቸውም ቢሆን፣ በእነዚህ ተለዋዋጭ ጉዳዮች ላይ የተመሠረተ ነው። ስለሆነም፣ አንደዚህ ዓይነቱን ጉዳይ በጥልቅ ለመረዳት ተጨማሪ ጥናት ያስፈልጋል ማለት ነው። በመሆኑም ይህ ጥናት ወደፊት በስፋትና በጥልቀት የአማርኛውን ድማግ ለማጥናት መነቃቃትን ይፈጥራል ተብሎ ታምኗል።

በጥናቱ ግኝት መሠረት በተራክበው ውስጥ በከፍተኛ ድግግሞሽ በጥቅም ላይ የዋለው የድማግ ዓይነት ጥያቄ መጠየቅ ሆኖ ተገኝቷል። ይህም ክላክ (1996:298) “በመማሪያ ክፍል መምህራን በዝግ ሁኔታ ውስጥ ሆነው ለተማሪዎቻቸው ብዙ ነገሮችን የመጠየቅ መብት አላቸው” ብለው የገለጹትን ሐሳብ የሚጋራ ግኝት ነው። መምህራን፣ ተማሪዎች በትምህርቱ ውስጥ እንዲሳተፉ ብዙ ጊዜ ጥያቄዎችን ጠይቀዋል። በዚህ ሁኔታ ውስጥ የመጠየቅ ዋናው ተግባር እውነተኛ መረጃዎችን ለማግኘት መሞከር መሆኑን ለማወቅ ተችሏል። ከዚህ ባለፈም መምህራን ጥያቄ በመጠየቅ የተማሪዎቹን ግንዛቤ ለማረጋገጥ ያደረጉት ሙከራ፣ ተማሪዎቹ በመማር ማስተማሩ ሂደት ላይ የበለጠ እንዲሳተፉ ለማድረግ ተጨማሪ ፋይዳ እንዳለው ተመልክቷል። ይህም ተማሪዎች በክፍል ውስጥ እንዲናገሩ እንደማበረታቻ ተደርጎ ሊወሰድ ይችላል።

በጥናቱ የትዕዛዝ፣ የፈቃድ፣ የማስጠንቀቂያና የግብዣ ዓይነት ድማጎች በተማሪዎች ዘንድ አልተገኙም። እነዚህ የድማግ ዓይነቶች በአብዛኛው በክፍል ውስጥ ተራክቦ ተፈጥሯዊ ባሕርይ የጎይል የበላይነት ባላቸው አካላት (መምህራን) የሚፈጸሙ በመሆኑና

ተማሪዎችም በክፍል ውስጥ በተቃራኒው መገኘታቸው ለተጠቀሱት የድማግ ዓይነቶች በተማሪዎች ዘንድ አለመገኘት ምክንያት ሊሆን ይችላል። ሆኖም እንዲህ ዓይነቱ ጉዳይ ተጨማሪ መረጃና ጥናት የሚፈልግ ነው።

በጥናቱ የተገኙት የድማግ ዓይነቶች በጂዊ እና ሄክማት (2021) እና በሱይንዳኒ እና ቡዳሲ (2022) የተደረጉ የጥናት ውጤቶች ጋር በአንጻሩ በዓይነትና በተግባር ተቀራራቢነት ያላቸው ናቸው። ሆኖም ግን የድማግ ዓይነቶቹ በብዛት አገልግሎት ላይ በመዋል ረገድ በዚህ ጥናትና በጂዊ እና ሄክማት (2021) ጥናት መካከል ልዩነት ታይቷል። ለአብነትም በጂዊ እና ሄክማት (2021) ጥናት ውጤት፣ የአስተያየት ወይም ጥቆማ እና የማስጠንቀቂያ ድማግ ዓይነቶች በመምህሩ በብዛት አገልግሎት ላይ ሲውሉ፣ በዚህ ጥናት ግን ሁለቱ የድማግ ዓይነቶች በመምህሩ አገልግሎት ላይ የዋሉት በዝቅተኛ ደረጃ ነው። ይህም በክፍል ውስጥ የአማርኛ የድማግ ዓይነቶች አገልግሎት ላይ መዋል፣ ከወውድ፣ ከመማሪያ ክፍል፣ ከመምህራንና ከተማሪዎች አጠቃቀም አንዲሁም ከሌሎች ጉዳዮች አንጻር ልዩነት ሊኖር እንደሚችል ጥሩ አመልካች ነው።

በመጨረሻም ይህ ጥናት የተካሄደው በመማሪያ ክፍል ውስጥ ተራክቦ ዐውድ ከተገኘ መረጃ፣ የአማርኛ ድማግ ዓይነትና ተግባር ትንተና ላይ ብቻ በመሆኑ፣ በጥናት ዐውድ፣ ወሰን፣ ይዘት፣ በዓላማና በትኩረት አቅጣጫ ብዙ ያልዳሰሰላቸውና የተገደበባቸው ነገሮች አሉ። ስለሆነም፣ ይህ ጥናት ባልዳሰሰላቸውና በተገደበባቸው ተዛማጅ ርዕሰጉዳዮች ላይ ጥናቶች ቢደረጉ፣ የአማርኛውን ድማግ ዘርፈብዙ ባሕርይ (ዓይነትና ተግባር) በተሻለና በጥልቀት ለመገንዘብ የሚያስችል ግብዓት ማግኘት ይቻላል።

ዋቢ ሥራዎች

ሁዋን = Huang, Y. 2006. Speech acts. In K. Brown (Ed.), *The encyclopedia of language and linguistics* (2nd Ed.). (Vol. 11, pp. 656–665). New York: Elsevier.

መኮንን ወርዶፋ። 2004። በአሮሚያ ክልል መሰናዶ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ውስጥ በሚገኙ አሥረኛና አሥራ አንደኛ ክፍሎች የአማርኛ ክፍለ-ጊዜ የመምህር-ተማሪ ተራክቦ። የሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ ጥናታዊ ጽሑፍ፣ በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የሂዩማኒቲስ፣ የቋንቋዎች ጥናት፣ የጀርናሊዝምና ኮሚዩኒኬሽን ኮሌጅ፣ የአማርኛ ቋንቋ፣ ሥነጽሑፍና ፎክሎር ትምህርት ክፍል የድንገረምረቃ መርሐግብር። (ያልታተመ)።

ሙክሮጂ = Mukhroji, M. 2020. Exploring classroom speech acts: A case of speaking performs in bandung Raya University. *The Asian ESP Journal*, Vol.16, pp 152–158.

ሜይ = Mey, J. L. 1993. Pragmatics as deconstruction. *Social Semiotics*, 3(2): 219–230.

- ሜይ = Mey, J. L. 2001. *Pragmatics, An introduction*. Oxford: Blackwell Publisher.
- ሰርል = Searle, J. 1969. *Speech acts*. Cambridge: Cambridge University Press.
- ሰርል = Searle, J. R. 1979. *Expression and Meaning: Studies in the Theory of Speech Acts*. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press.
- ሱይንዳኒ እና ቡዳሲ = Suryandani, P. D., & Budasi, I. G. 2022. An Analysis of Directive Speech Acts Produced by Teachers in EFL Classroom. *Journal of English Language and Culture*, 12(1), 36–45.
- ሳንቶሳ እና ኪርኒያዲ = Santosa, A. W., & Kurniadi, A. 2020. Speech act analysis of teacher talk in EFL classroom. *Jurnal Penelitian Humaniora*, 21(2): 101–107.
- ሳደክ = Sadock, J. M. 1974. *Toward a linguistic theory of speech acts*. New York: Academic Press.
- ሴልሱ-ሙርሲያ = Celce-Murcia M. 2008. Rethinking the Role of Communicative Competence. In: Alcón Soler E, Safont Jordà MP (Eds.) *Intercultural Language Use and Language Learning*. Netherlands: Springer. pp 41–57.
- ሰቢያ = Sbisà, M. 2002. Speech acts in context. *Language & Communication*, 22(4), 421-436.
- ሰቢያ = Sbisà, M. 2009. Speech act theory. Verschueren, J., & Östman, J. O. (Eds.). *Key notions for pragmatics* (Vol. 1. pp. 229–344.). Amsterdam, Netherlands: John Benjamins Publishing.
- ስታቡስ = Stubbs, M. 1991. *Discourse analysis: The sociolinguistic analysis of natural language*. Hoboken, New Jersey, United States: John Wiley & Sons.
- ረመዳኒ፣ ሙናፍ እና ጥዳን = Romadani, L., Manaf, N. A., & Padang, U. N. 2019. The Act of Directive Speech in Learning Process at 8Th Grade Nurul Ikhlas Yuniior High School. In *ICLLE 2019: Proceedings of the 2nd International Conference on Language, Literature and Education, ICLLE 2019, 22-23 August, Padang, West Sumatra, Indonesia* (p. 283). European Alliance for Innovation.

ባክ = Bach K. 1994. Meaning, Speech Acts, and Communication. In: Harnish RM (Eds.), *Basic Topics in the Philosophy of Language*. England: Harvester Wheatsheaf. pp 3–21.

ባክ እና ሀርኒሽ = Bach, K., & Harnish, R. M. 1979. *Communication and speech acts*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.

ቤክ = Beck, D. 2008. Narratology and linguistics: an interdisciplinary perspective on Homeric Speech representation. In *Transactions of the American Philological Association* (pp. 351–378). Baltimore, Maryland: The Johns Hopkins University Press.

ብርሃኑ ገብረማርያም። 1987። የመምህር-ተማሪ ተራክቦ በአዲስ አበባ ከተማ ውስጥ በሚገኙ አራት ክፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በአማርኛ ቋንቋ መማሪያ ክፍሊቤያት ውስጥ እንደሚታየው። አማርኛን በማስተማር የማስተርስ ዲግሪ ማሟያ። በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ለድኅረምረቃ ትምህርት ቤት የቀረበ። (ያልታተመ)።

አና እና ሙስሬካ = Ana, R. A., & Musarokah, S. 2012. Directives Speech Acts Analysis in Teaching Vocabulary of the Eight Grade Students of Mts Husnul Khatimah in the Academic Year 2011-2012. *ETERNAL (English Teaching Journal)*, 3(2), 21–32.

አንዱዓለም ከበደ። 2007። በሰሜን ወሎ ዞን፤ ጉባላፍቶ ወረዳ በሚገኙ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ክፍል ውስጥ የመምህር-ተማሪ መስተጋብር ዲስኩራዊ ትንተና። በኢትዮጵያ ቋንቋ(ዎች)ና ሥነጽሑፍ-አማርኛ ማስተማር ለሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ የቀረበ። በባሕርዳር ዩኒቨርሲቲ ሂዩማኒቲስ ፋኩልቲ፤ የኢትዮጵያ ቋንቋ(ዎች)ና ሥነጽሑፍ-አማርኛ ትምህርት ክፍል ድኅረምረቃ መርሐግብር። (ያልታተመ)።

አንጂዊ እና ዋዚያና = Andewi, W., & Waziana, W. 2019. An analysis of teacher’s speech acts in teaching and learning process. *Teknosastik*, 17(1), 29–34.

አስተን = Alston, W. P. 2000. *Illocutionary acts and sentence meaning*. Ithaca and London: Cornell University Press.

አስቲን = Austin, J. L. 1962. *How to do things with words*. Oxford: Oxford University Press.

ከበደ ይመር። 2009። የመማሪያ ክፍል የድርድር ዲስኩር መንስኤ፣ ብልሃትና መፍትሄ ትንተና። በተግባራዊ ሥነልሳን የኢትዮጵያ ቋንቋዎችን ማስተማር የዶክተሬት ዲግሪ ማሟያ ጥናት። አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የሥነሰብ፣ የቋንቋዎች ጥናት።

የጀርናሊዝምና ኮሚዩኒኬሽን ኮሌጅ የአማርኛ ቋንቋ፣ ሥነጽሑፍና ፎክሎር ትምህርት ክፍል የድኅረምረቃ መርሐግብር። (ያልታተመ)።

ክቲን = Cutting, J. 2008. *Pragmatics and discourse: A resource book for students*. London: Routledge.

ክላክ = Clark, H. H. 1996. *Using language*. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press.

ክላይድለር = Kreidler, C. W. 2013. *Introducing English Semantics, Second Edition*. London: Routledge.

ክረስዌል = Creswell, J. W. 2007. *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing among Five Approaches* (2nd Ed). United Kingdom: Sage Publications, Inc.

ክሩዝ = Cruse, D. A. 2000. *Meaning in Languages: An Introduction to Semantics and pragmatics*. New York: Oxford University Press.

ኮዮን = Cohen, A. D. 2008. Teaching and assessing L2 pragmatics: What can we expect from learners? *Language Teaching*, 41(2), 213–235.

ዩል = Yule, G. 1996. *Pragmatics*. Oxford: Oxford University Press.

ዩል = Yule, G. 2010. *The study of language*. Cambridge: Cambridge University Press.

ዩቫሪያንቶ = Juvrianto, C. J. 2018. Speech acts in EFL classroom at Islamic senior high school (MAN) 1 Sinjai. *Journal of Language and Literature*, 18(1), 20–27.

ጂዊ እና ሄክማት = Dewi, A., & Hikmat, M. H. 2021. Directive Speech Act and Types of Teacher Talk in English Class at SMK Muhammadiyah Belitung Timur. In *Profunedu International Conference Proceeding* (Vol. 3, pp. 75–82).

ጌታቸው አንዳላማው። 2012። በክፍል ውስጥ ተራክቧዊ ዲስኩር ውስጥ የዲስኩር አመልካች 'እሺ' ሥርጭትና ተግባር ትንተና። *EJLCC ቅጽ 4፣ ቁጥር 2። ገጽ 56–81።*

ጌታቸው እንዳላማው። 1987። በኮተቤ መምህራን ትምህርት ኮሌጅ የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነጽሑፍ ተማሪዎች በተጻፉ ተራኪ ውሁዳሃዶች ውስጥ የዲስኩር አመልካች ሥርጭትና ተግባር ትንተና። አዲስ አበባ፣ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ። ለኤም ኤ ዲግሪ ማሟያ የቀረበ። (ያልታተመ)።

ግሪፊጥስ = Griffiths, P. 2006. *Introduction to English semantics and pragmatics*. United Kingdom: Edinburgh University Press.

ፊትሪያኒ = Fitriani, H. N. 2020. Teachers' Directive Speech Acts in Indonesian Learning Interaction in 10th Grade of SMA Bias Yogyakarta. In *1st International Conference on Language, Literature, and Arts Education (ICLLAE 2019)* (pp. 245–249). Atlantis Press.

እንዲሁም ከባድ
ወልድያ የኒሽርሲት/ አዲስ አበባ የኒሽርሲት
አዲስ አበባ፣ ኢትዮጵያ

ጌታቸው እንዳላማው
አዲስ አበባ የኒሽርሲት
አዲስ አበባ፣ ኢትዮጵያ